

aluminij

Glasilno delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija „Boris Kidrič“ Kidričevo

Našemu Borisu Kidriču v spomin

Enajstega aprila 1953 je umrl Boris Kidrič, redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ena izmed najpomembnejših osebnosti v jugoslovanskem in še posebej v slovenskem javnem življenju. Umrl je človek, ki je dosegel redko visoko skladnost med poletom svoje revolucionarne volje ter znanstveno prethitostjo in utemeljenostjo slehernega svojega dejanja. Ta skladnost je bistveno obeleževala vso njegovo osebnost, od tistih dni, ko se je kot dijak vključil v boj za družbene smotre proletariata, do njegove prezgodnje smrti.

Boris Kidrič je bil rojen 10. aprila 1912. leta na Dunaju, kot edini sin uglednega slovenskega slavista in prešernoslovca Franceta Kidriča. Že kot gimnazijec se je odlikoval s svojo nadpovprečno razgledanostjo in vsestranostjo svojega zanimanja. Danes bi bilo težko ugotoviti in zbrati vse, kar je Boris Kidrič v svojem življenju storil za ideale, za katere se je nenehno boril.

Odveč je naštevati kako se je pokojni Boris skupaj s tudi že pokojnim Edvardom Kardeljem ter tovarišem Titom nenehno

(Nad. na 2. strani)

Boris Kidrič

Našemu Borisu Kidriču v spomin

(Nad. s 1. strani)

boril za osnovne pravice delavcev, za napredek našega gospodarstva in enotnost naših narodov in narodnosti. Na njegovem pogrebu v Ljubljani, je takrat Edvard Kardelj med drugim dejal, da »Grobovi niso krste, temveč izvor novih sil«. In res je tako bilo in ostaja tudi danes.

Boris Kidrič je živel kratko, toda boril se je dolgo in silovito, kakor da bi že takrat slutil, da mu je odmerjeno kratko življenje. Ni nobene potrebe, da bi govoril o njegovih zaslugah za slovensko in jugoslovansko ljudstvo, saj prav sleherni naš delovni človek zna ceniti veliko delo, ki ga je pokojni Boris opravil za dobrobit svojega naroda. Boris Kidrič — PETER je globoko verjel v zgodovinsko mislijo naše borbe proti birokratizmu, za socializem ter socialistično demokracijo in mnogo je storil, da je bila ta borba za vse nas tudi uspešna. Tak človek, kot je bil Boris Kidrič ne more umreti, ampak je vedno prisoten med nami za katere se je toliko boril in tudi živel.

Mlada leta, ki jih je Boris preživljal v težkih pogojih so zelo pomembna predvsem za tisti čas, ko se je on boril za osnovne pravice ter za ustrezní razvoj partijske politike. Brez dvoma je bil poleg pokojnega Kardelja nedvomno med tistimi, ki so tedaj z načelnim idejnim bojem ustvarili predpogoje za združevanje vseh tistih naprednih, antiimperialističnih sil med Slovenci, ki jim je zares šlo za svobodo in enakopravnost slovenskega naroda.

Koliko je pokojni Boris Kidrič preživel v zaporih zaradi svoje revolucionarne dejavnosti in aktivnosti je skoraj odveč pisati, ker nam je to še kako znano, vendar mu nikoli ni bilo žal tistih dni, saj je tudi le-te izkoristil za

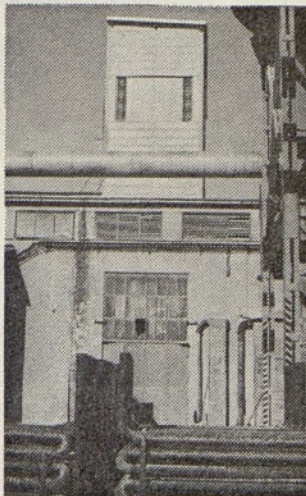
svojo politično dejavnost v taki ali drugačni obliki. Zares težko bi bilo zbrati vse tisto kar je pokojni Boris zapisal po vrnitvi iz zapora v ilegalnem tisku slovenskih komunistov v »Rdečem praporu«, v študentovskem glasilu »Rdeči signali« na raznih letakih ter še in še.

Ime Borisa Kidriča bo zmerom ostalo zvezano z giganti naše industrije, med katere smo sodili v njegovih časih življenje tudi v Kidričevem, pa nas prav zato še toliko bolj zavezuje dolžnost do našega splošnega spoštovanja do tega človeka.

Zato naj tudi ob slednjih vrsticah še enkrat izrečemo pokojnemu tovarišu BORISU KIDRIČU, človeku, revolucionarnemu borcu in znanstveniku ter borcu za neprecenljive pravice naših delavcev in državljanov, vso zahvalo in naše spoštovanje. Ob letnico njegove smrti pa bomo najbolj počastili z novimi delovnimi uspehi ter prizadevanji za čim večje uspehe v proizvodnji in našem gospodarstvu nasploh, za kar se je tudi on nenehno boril.

VEČNA SLAVA NAŠEMU BORISU KIDRIČU!

France MEŠKO

Novi pogled na glinico

V soboto, 8. marca so se številni sindikalni delavci Slovenije in Jugoslavije na ljubljanskih Žalah poslovili od Janeza Barboriča, člana predsedstva sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, člana CK ZKJ in člana republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, ki mu je neozdravljiva bolezen prekinila življenje polno načrtov. Fotografija, ki jo objavljamo, je bila posneta januarja 1976, ko je Janez Barborič z Mikom Špiljkom obiskal TGA.

Z mislijo in srcem smo vedno pri Titu

Z dvanajstega srečanja samoupravljalcev Jugoslavije so poslali tovarišu Titu pismo, v katerem so med drugim zapisali:

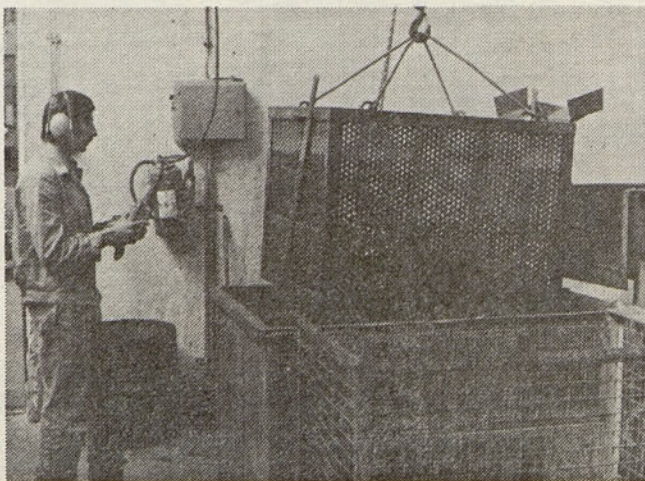
»Ti si bil in boš ostal ustvarjalec številnih pridobitev in vrednot, vir nenehnih revolucionarnih preobrazb in vzponov države, ki jo upravlja delavec. Zato vidimo v tvoji pobudi za organizira-

globoko zasidrano prepričanje, da je samoupravljanje nenadomestljiva sila našega gospodarskega in družbenega razvoja. Delavski razred Jugoslavije je pripravljen in odločen za nove napore, da doseže trajno ekonomsko stabilizacijo.

Vse naše dosedanje življenje je pokazalo, da je ni bitke, ki je ne bi mogel do-

našnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije smo razpravljali o nalogah mlade jugoslovanske generacije v razvoju socialističnega samoupravljanja. V svoji dolgi plodni revolucionarni dejavnosti v naši partiji si vedno posvečal posebno pozornost delu z mladino, govoril, pisal in deloval. Te misli in ta revolucionarna izkušnja so nam zanesljivo zanesljiv smerokaz in nezamenljiv navdih za delo zveze komunistov. Naša najgloblja čustva, iskrene želje, naša ljubezen in spoštovanje so tudi v tem trenutku obrnjeni k tebi, tovariš Tito. Želimo ti čim hitrejšo ozdravitev in okrevanje in pričakujemo, da te bomo videli pri velikem revolucionarnem delu, graditvi socialistične in samoupravne Jugoslavije.

Svetovni tisk pa te dni poudarja pomembnost poslanic predsednika Tita, v katerih poziva k miru. V njem poudarja, da je predsednik Tito pozval velike sile, naj vložijo več naporov, da bi presegli sedanjo mednarodno napetost, ohranili mir in pospešili proces popuščanja napetosti. Iz množice komentarjev v svetovnem tisku, ki pozdravlja in navdve ugodno ocenjuje Titov poziv, vzemimo samo tega: — Neutrudni borec za mir, človek, ki je že zdavnaj postal simbol miru in neuvrščenosti, jugoslovanski predsednik Tito, se bori za te ideale, čeprav je prikljen na bolniško posteljo.

Iz trboveljske livarne

nje kongresa samoupravljalcev Jugoslavije zgodovinski interes delavskega razreda, ki bo tako še odločneje prodrl naprej na svoji poti obvladovanja celotnega dohodka in razširjene produkcije, kot je to zapisano v naši ustavi, zakonu o združenem delu in programu zveze komunistov.

Hkrati te želimo obvestiti, da je tudi to srečanje samoupravljalcev krepko potrdilo

biti delavski razred Jugoslavije v osvobojenem združenem delu, saj je to boj za nenehno izboljševanje njegovega družbenoekonomskega položaja in uresničevanje njegove oblasti v vseh življenjskih tokovih ter njegova neizmerna želja, da ga ti še naprej vodiš!»

Centralni komitej Zveze komunistov Jugoslavije piše tovarišu Titu:

Dragi tovariš Tito, na da-

»Delo«

Nekaj o težavah delegatov in delegacij v naši delovni organizaciji

Vsem tistim, ki niste bili na volilni konferenci sindikata, ki je bila 1. marca 1980, posredujemo povzetek iz poročila o problemih delegatov, ki ga je na konferenci prebral Imre Varju.

Najbolj pogoste težave s katerimi se srečujejo delegati oziroma vodje delegacij so:

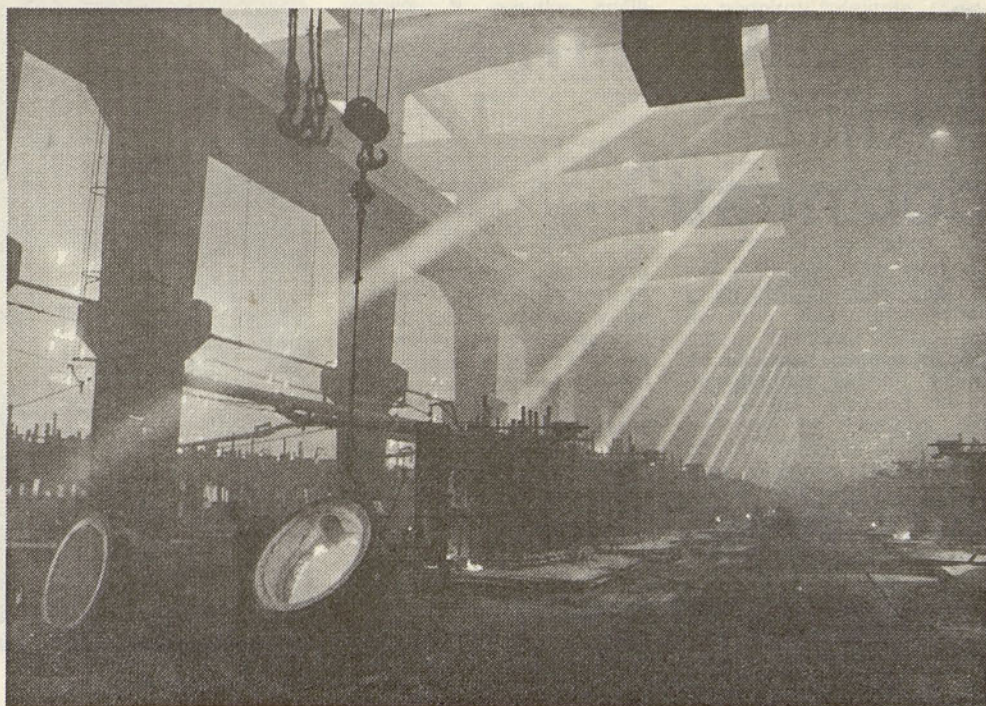
- težko je dobiti mnenje ali stališče do skupščinskih gradiv,
- pomoči strokovnih ali vodstvenih delavcev skoraj ni ali zelo malo in v zadnjem trenutku,
- družbenopolitične organizacije v tozidih in skupnih službah ne sodelujejo z delegacijami tako kot bi bilo to žeželjeno in potrebno.
- na nivoju delovne organizacije so prej omenjeni problemi še bolj pereči, posebej, če se zavedamo odgovornosti in pravice pooblaščenih delegatov iz naše delovne organizacije na sejah skupščine občine Ptuj.

Za rešitev in odpravo omenjenih težav na nivoju TOZD in DSSS ter DO predlagam naslednje:

Vodja delegacije (ZZD ter SIS) posreduje direktorju predlog dnevnega reda zasedanja zbora oz. skupščine. Direktor ali od direktorja pooblaščen oseba organizira pomoč delegaciji oz. konferenci delegacij za obravnavo skupščinskega gradiva. Posebej pa za zadeve, katere se direktno tičejo TOZD in DSSS oz. naše delovne organizacije. Ta pomoč naj bo v obliki pravočasnega, razumljivega, objektivnega informiranja. Nadalje, priskrbi stališča, mnenja ali pripombe do skupščinskih gradiv, posebej za konkretne zadeve, za našo delovno organizacijo.

Na nivoju TGA pa predlagam dve varianti:

1. Da se oblikuje konferenca delegacij, kot je bilo to v prejšnjem mandatsnem obdobju,
2. Da se v okviru tajništva samoupravljanja TGA

Elektroliza A

zadolži oseba, kot koordinator samoupravljanja. Ker je druga varianta za nas nova, dovolite, da v kratkem opišem to delo. Koordinator skrbi za organizirano pomoč delegatov, oz. predsednikov delegacij. Glavna zadolžitev te osebe bi bila, da pravočasno opozarja o pomembni in konkretni zadevi iz skupščinskega gradiva za našo delovno organizacijo oz. bazo, da skrbi, da stališča in pripombe TGA pravočasno dobijo v roke predsedniki delegacij in konferenca delegacij, po potrebi tudi organizira posvetovanje o konkretni skupščinski zadevi, sklicuje usklajevalni sestanek pooblaščenih delegatov, kot konferenca delegatov na nivoju TGA, za izoblikovanje in usklajevanje stališča do skupščinskih gradiv. Nadalje o konkretni skupščinski zadevi za TGA seznanja delovno organizacijo, DPO v TGA, delavski svet TGA in po potrebi tudi DS TOZD in DSSS, strokovne delavce s svojega delovnega področja.

Največja težava pri delu koordinatorja samoupravljanja bo to, kako časovno uskladiti organizirano pomoč delegatu informirati predsednike delegacij in konference delegacij, posebej, če vemo, da je najkrajši rok za obravnavo skupščinskega gradiva 20 dni pred sejo zbora ZZD oz. skupščine samoupravne interesne skupnosti.

Od zgoraj omenjenih obeh variant predlagam drugo rešitev, ker je enostavnejša. Glede delovnega mesta ni težav, ker je že po sistematizaciji delovnih mest v kadrovski službi formirano delovno mesto za opravljanje pravnih del in koordinacije samoupravljanja, ni pa zasedeno. Z uvedbo koordinatorja bi bila skrajšana pot informiranja. Po drugi varianti bi formirali konferenco delegacij na nivoju TGA. Ogromno delovnega časa bi

rabili za delo konference delegacij kakor tudi sredstev. Po predloženih varianti bi formirali konference dosegli:

- a) da se pooblaščenim delegirani delegati iz TOZD in DSSS med seboj spoznajo,
- b) stališča in pripombe se usklajujejo na nivoju TGA
- c) enotno nastopanje naših delegatov na sejah zborov občinske skupščine Ptuj (ZZD in SIS).

Sklepčnosti na sejah delegacij in konference delegacij v TOZD-ih in DSSS

Lahko rečem, da je eden od glavnih problemov v delu delegacij in konference delegacij, sklepčnost na sklicanih sejah v TOZD in DSSS. Največkrat sklepčnosti ni. Posebej je problem v tem, da člani delegacij in konference delegacij ne pridejo na sejo. Vzroki za to so različni: ker so prosti, delajo v nočni izmeni, delajo popoldan in so mogoče oddaljeni od tovarne. Celo delegati, ki delajo dopoldan, ne pridejo na sejo, z izgovorom, da jim delo na delovnem mestu to ne dopušča.

V zadnjem času opažamo tudi nezainteresiranost večine delegatov za delo v delegacijah ali konferenci delegacij. Morda so doživeli v svojem delu kot delegati neuspeh in tako izgubili voljo za nadaljnje udejstvovanje v delegatskem sistemu v naši delovni organizaciji in izven nje.

Pooblastilo delegata:

Iz čestokratne nesklepčnosti na seji delegacij in konference delegacij v TOZD in DSSS izhaja tudi to, kako pooblastiti delegata,

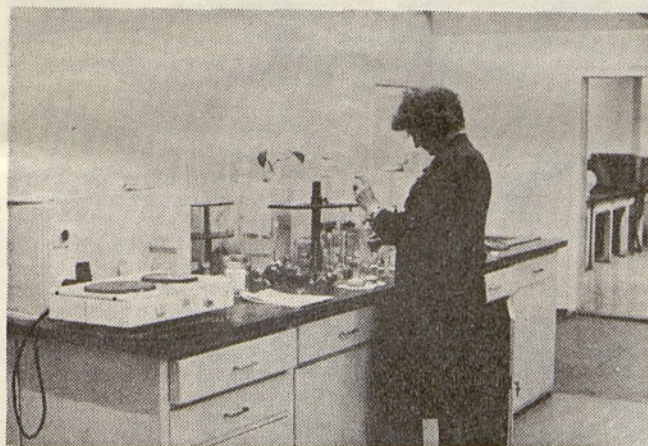
da pri svojem delu, na seji občinske skupščine v Ptuj, zastopa mnenje in stališče baze. Kakšno stališče naj delegat zavzame pri glasovanju. Potem se še dogaja tudi to, da tiskovina »Pooblastilo za delegata« ni priložena skupščinskemu gradivu za sejo občinske skupščine.

Časovna stiska:

Vodja delegacije ali konference delegacij ima v večini primerov velike težave s časom, glede sklicevanja sej in pridobivanja stališč ali mnenj do skupščinskega gradiva, izmensko delo to tudi precej ovira. Glede stališča in mnenja pri zadevah skupščinskega gradiva je težava v tem, da predsednik največkrat nima časa hoditi okrog po tovarni, da bi dobil pravočasno vse potrebno za nemoteno delo delegatov. Vse je posebej oteženo takrat, kadar gre za skupščinsko gradivo, ki je za našo delovno organizacijo.

Tako je največkrat formalno zadoščeno predpisom, da je seja delegacije ali konference delegacij sklicana in je obravnavo gradiva izvedena v ožjem krogu delegatov, ter da je določen delegat za sejo skupščine občine (ZZD in SIS).

Imre Varju

Iz laboratorija

Zlaganje

Se zavedamo svojih dolžnosti?

Če bi takoj uvodoma dejali da, potem sigurno ne bi verjeli samim sebi. Zato velja o tem vsekakor premisliti. V svojem sestavku ne mislim nikogar predstavljati našim bralcem, niti kogarkoli kritizirati za določena stališča o katerih odloča sleherni delavec sam, vendar želim poudariti nekaj svojih osebnih mnenj o katerih bodo nekateri imeli drugačna stališča in mnenja (in prav je tako), spet drugi pa bodo skoraj gotovo potrdili, da imam tudi svoj prav.

Zbori delavcev so prav gotovo ena izmed tistih oblik odločanja, na katerih lahko sleherni delavec pove svoja stališča, mnenje, daje predloge in se nato odloči za tak ali drugačen sprejem predloga ali sklepa zbora. Pri tem hočem poudariti, da so mnogi zbori še lahko pomembni in odločilni za nadaljnjo samoupravno in družbenopolitično delo. Kar se tiče samih zborov delavcev lahko smem trditi, da so le-ti v glavnem zelo dobro pripravljeni, da so delavci dobro ali boljše rečeno podrobno seznanjeni s problematiko o kateri razpravljajo in odločajo, vendar pa je žalostno dejstvo, da zelo malo sodelujejo v razpravah in, da se le-ti navadno zelo razživijo potem, ko že odhajajo z zborov in imajo mnogo pripomb, predlogov, kritičnih pripomb, dobrih pa tudi takih zlonamernih, ki ničesar ne prispevajo k reševanju problemov.

Pri vsem je razumljivo le to, da se vsi skupaj zelo malo zavedamo svojih dolžnosti in obveznosti, medtem ko smo nasprotno kaj radi glasni, ko se gre za določene pravice, ki pa so, seveda povsem razumljivo, še kako vezane na naše dolžnosti. Zakaj torej ponekod določen odpor do zborov delavcev? Mnogi namreč menijo, da so jim že vse pripravili v naprej in, da so prišli samo še to potrdit z dviganjem rok, vendar brez konkretnih pripomb in predlogov. To največkrat menijo tisti, ki so na zborih mirni ter tiho, pozneje pa se postavljajo pred ostalimi kot hrabri zagovorniki pravic delavcev.

Nihče ne more in niti ne sme vsiljevati svojih mnenj in stališč ostalim, žal pa mora biti tudi kaj pripravljenega, vendar ne samo za potrditev ampak za živo in konkretno razpravo ter poznejšo rešitev določene problematike tako v delovni

organizaciji kot tudi izven tovarniških ograj. Vsekakor pa v svojem zapisu ne želim pisati o naših dolžnostih le na področju zborov delavcev, ampak tudi o našem obnašanju do zadev pri katerih kaj prehitro pozabimo, da smo poleg naših zahtevanih pravic dolžni kaj storiti tudi v obratni smeri — to je o naših obveznostih in dolžnostih do podjetja v katerem delamo, do naše občine in širše družbene skupnosti.

Mnogi boste dejali, da vse to dobro poznamo, vendar osebno smatram, da nas je vse skupaj treba včasih tudi na kaj spomniti, pa čeprav gre tudi za dolžnosti. Vsekakor ni dovolj, če je nekdo dober delavec na delovnem mestu, medtem pa slab samoupravljaec, ki odloča o rezultatih svojega in skupnega dela. Vendar mora to odločanje biti prav tako v okvirih naše zmernosti, upoštevanja trenutnega stanja v delovni organizaciji in seveda predvsem razumevanja vsakogar izmed nas v situacijah v katerih smo.

Tudi na naših sindikalnih in ostalih sestankih moramo vedno imeti v vidu našo dejansko stanje ter v celoti upoštevati tisto, čemur danes kaj radi rečemo stabilizacija, medtem pa pri dejanjih na to kaj hitro pozabljamo. Glede na stanje v katerem se nahajamo tudi v naši delovni organizaciji bomo morali vsi skupaj sprejeti enotno pot, enotno smer našega nadaljnjega razvoja in pri vsem seveda vložiti svoj delež, ki naj pripomore k temu, da se bomo v bodoče še bolj zavedali svojih dolžnosti. Če bomo vse to storili, potem smo že tudi doprinesli vsaj delček tistega čemur v tem času rečemo stabilizacija. In to naj bo za vse nas in naj velja povsod enako — STABILIZACIJSKO.

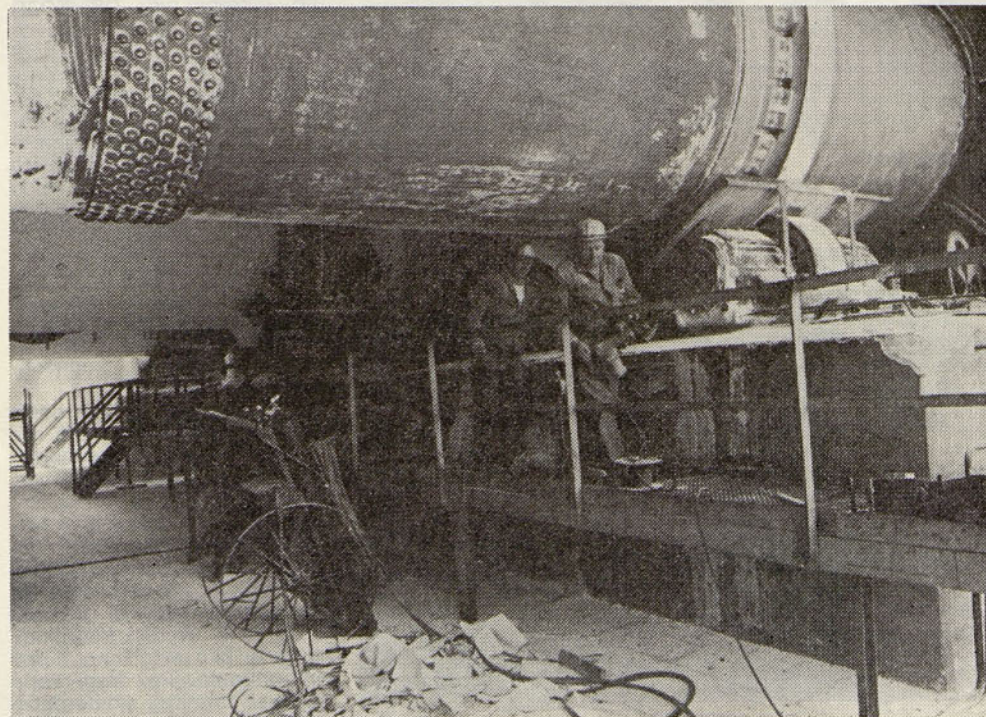
France MEŠKO

Iz likalnice

Vagoni

Iz kalcinacije

Kritika - kaj je to?

Malce čuden naslov — kajne? Toda ko boste brali naprej boste morda pritrili, da je temu res tako!

Če na kakšnem sestanku ali seji katerega malo pokritiziramo zaradi neopravljenih nalog ali podobno — je navadno malce užaljen, čeprav večkrat tudi nepravilno, saj pri tem mislim predvsem na tiste, ki so zamenjali svoje dolžnosti in pozabili na sklepe s katerimi so bili zadalženi za izvedbo določenih nalog in akcij. Razumljivo pa je pri vsem še potrebno povdariti nekaj drugega! In to, da je potrebno razložiti to, kaj je kritika in kaj je kritiziranje, saj prav na to največkrat pozabljamo in menimo, da imamo prav.

In kaj je sploh kritika, če ima le-ta namen komurkoli pomagati, še predvsem, če je le-ta tovariška in dobrosamerna? Mnogi seveda smatrajo, da bi moral sleherni, ki namerava izreči kakršnokoli kritiko pred tem dobro premisliti kaj bo rekel. Temu je seveda zares tako. Če so odnosi med sodelavci dobri, potem je razumljivo kritika bolj poštena in realna, kot pa pri takih, ki niso v dobrih odnosih, saj v tem primeru prihaja do slabih odnosov v poostrejanju le-teh.

Kritika bi vsekakor morala biti v skladu s samoupravnim sistemom, žal pa v praksi ugotavljamo prav obratno. Vsi dobro vemo, da vsakega človeka kaj teži, in da v teh svojih težavah želi izraziti tudi določen problem svojih težav. Čeprav so to seveda največkrat razni drobni problemi, pa se je treba zavedati, da tudi pri še tako majhnih in ob na pogled nepomembnih problemih lahko nekoga zadene v živo, predvsem še, če ni ubrana prava pot, do ustrezne rešitve problema, pri kateri je imela svojo določeno vlogo tudi kritika (vendar kakšna?).

Kaj radi govorimo v vsakdanjem življenju o konstruktivni, čustveni ter objektivni ali subjektivni kritiki, vendar pa zaradi takega različnega pojmovanja največkrat ne ločimo kritike od kritiziranja, ki je seveda pravi izrodek. Če na hitro izluščimo nekaj vtisov iz naših zborov delavcev, potem bomo kaj hitro ugotovili tudi določene težnje kritiziranja, medtem ko prave ter tovariške in dobrosamerne kritike še kako manjka.

Tudi vse oblike kritiziranja, ki jih delavci izražajo med malico, v sredinah v

Polnjenje zračnic

katerih delajo ali skratka kadarkoli se dobijo skupaj so tudi dostikrat pomembne in jim je treba prisluhniti, seveda pa tega ne gre posploševati, ker takih oblik ne podpiramo, saj imamo zato ostala mesta na katerih se o teh lahko pogovorimo in nato odločimo. Razumljivo je eden od osnovnih pogojev za pravo kritiko, dosledno poznavanje obravnavanega predmeta. Učinkovita pa je kritika le, če isto izrazimo pravočasno na primeren način in, če seveda istočasno tudi že predlagamo najugodnejšo rešitev, za izboljšanje stanja.

Pri vsem ne gre zanemariti tudi samokritike, pri kateri pa smo žal še vse preveč občutljivi in ne upamo pokazati tudi svojih slabosti in napak z željo, da nam tudi drugi pomagajo le-te odpraviti. Vsem nam je znano, da tudi pri nas vse preveč prevladuje kritiziranje in da nam vse preveč manjka tiste čiste tovariške samokritike. Prav pri kritiziranju prihaja največkrat do tega, da nekdo želi na ta račun postati popularen in, da so to največkrat odraz osebnih ambicij. Ni niti malo slučaj, da na raznih sestankih srečujemo ene in iste govornike, ki izražajo kritiko ali pa tudi dajejo določene pripombe in predloge, ki pa so največkrat še premalo obdelani in jih zato tudi ostala sredina ne sprejema, čeprav so mogoče tudi dobri in prinašajo pozitivne premike v nadaljnjem delu.

Tudi o naših sestankih bi lahko napisali še marsikaj, toda vse naj bo prepuščeno tistim, ki ne znajo spraviti zadeve na pravi tir, če je vse brez pravih priprav. Ne mislim, da naj ostane prepuščeno vse tistim, ki jim ni preveč mar za samoupravno odločanje in

največkrat zlonamerno kujejo svoje osnutke, čeprav se pri tem niti malo ne zavedajo (ali pa se nočejo), da so tudi sami del našega kolektiva, občine in naše družbene skupnosti. Prav bi bilo, če bi se tudi o tem kdaj kjerkoli odkrito pogovorili in si pogledali v oči ter nehali s kritiziranjem!

France MEŠKO

Izumiteljstvo

V četrtek, 6. marca je bil prvi sestanek DIATI (društva izumiteljev avtorjev tehničnih izboljšav) TGA »Boris Kidrič« Kidričevo v ustanavljanju z namenom, da vzpodbuja in razvija inventivno dejavnost v vseh njenih oblikah ter povezuje in usmerja dejavnost izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav na svojem območju.

Zakon o društvih iz leta 1974 pravi v petem členu, da lahko vsak občan postane ob enakih pogojih član društva, ki so določeni v

pravilih. V osnutku naših pravil imamo zapisano, da lahko postane redni član DIATI tisti, ki ima patentno listino ali patentno prijavo ali diplomu oziroma potrdilo, da je delovna organizacija sprejela njegov inventivni predlog in ga uporablja. Redni član lahko postane tudi vsak občan, ki se aktivno ukvarja z izumiteljskim delom ali delom na razvoju in napredku tehnike, kakor tudi z delom, ki je kakorkoli povezano ali pomembno za izumiteljsko dejavnost ali zaščito pravic izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav. Za naloge, ki si jih je DIATI v ustanavljanju zadalo, je posebno podporo dal tovariš TITO na XI. kongresu ZKJ, saj je med drugim rekel, da ima poseben pomen stimuliranje znanja, sprejemanje znanstvenih in tehničnih dognanj in prilagajanje znanstvenoraziskovalnega dela potrebam gospodarstva. Potrebno je bolj podpirati novatorstvo, saj ravno v našem sistemu novatorji lahko in morajo priti bolj do izraza.

Naloge društva so:

- sodelovati z organi oblasti in družbenega upravljanja ter z gospodarskimi in drugimi organizacijami pri pospeševanju inventivne dejavnosti in širše praktične uporabe inovacij v gospodarstvu,
- dajati podporo in iniciativo znanstveno-raziskovalnemu delu, zlasti v gospodarski organizaciji,
- sodelovati z drugimi tehničnimi organizacijami in šolami zaradi razširjanja inventivnosti med mladino,
- organizirati strokovne sestanke, predavanja in druge oblike strokovnega izpopolnjevanja in izmenjave mnenj in izkušenj,

— podpirati izdajanje in sodelovati v strokovnih in popularnih publikacijah,

— usmerjati dejavnost članov v strokovnem in političnem pogledu in razvijati kulturo in družbeno življenje med člani,

— zastopati strokovne in materialne interese svojih članov,

— izpopolnjevati splošno tehnično kulturo članov društva,

— sistematično vzpodbujati ljudi, da razmišljajo o tehničnih izboljšavah in drugih inovacijah kot neposrednemu prispevku k večji storilnosti dela,

— koristiti obstoječo tehnično literaturo,

— spremljati tehnični napredek stroke doma in v svetu,

— organizirati razna tekmovanja, razstave in podobne prireditve v lastni organizaciji in sodelovati na podobnih prireditvah, ki jih organizirajo sorodne organizacije.

Društvo v okviru svoje dejavnosti skrbi za uresničevanje družbene samozadovoljivosti v skladu z ustavo in z delovanjem vseh organiziranih socialističnih sil, za zavarovanje naše socialistične samoupravne družbe pred vsemi vrstami in oblikami dejavnosti, ki spodbujajo, ovirajo in ogrožajo njen razvoj.

Želja DIATI v ustanavljanju je, da bi 30. marca na Dan inovatorjev v občini Ptuj imeli ustanovni občni zbor, na kar bi registrirali društvo in začeli v njem po nalogah v pravilih delovati.

P. B.

Po bilanci

Dobitniki zlatega znaka

Tokrat sta gosta naše rubrike Štefan Verbek iz tozda Kontrola kvalitete, kjer dela kot kemijski tehnik in Janko Pal, ki opravlja dela oz. naloge »vodenje in organiziranje del v elektro delavnicah« v tozdu Vzdrževanje. Moram zapisati, da sta oba zelo prijetna sogovornika. Štefan Verbek odgovarja bolj zadržano in v kratkih stavkih. Takoj je videti, da je resnično vesel zlatega znaka, priznanja, s katerim je bilo nagrajeno njegovo 32-letno delo v TGA. Je vesten in marljiv delavec, ki se udeležuje tudi v samoupravnih organih. Trenutno je predsednik delavskega sveta v svojem tozdu in član delegacije ZZD.

Janko Pal mi takoj uvodoma razloži, da ne govori rad veliko. Dobro, da mu ne verjamem, že takoj namreč ugotovim, da ve zelo veliko in žal mi je, da ima le svinčnik in papir in ne morem zapisati vsake njegove besede. Govori počasi in preudarno. 30 let je že v TGA in pozna vsak kotiček tovarne, pri svojem delu pa je pravi strokovnjak; dosleden in marljiv. S svojim znanjem, ki je zelo bogato, je pripravljen pomagati oz. svetovati vsakemu delavcu. Je večkratni inovator in predlagatelj koristnih predlogov. Ves čas aktivno sodeluje v samoupravnih organih. Trenutno je član komisije za inovacije, član zveze rezervnih vojaških starešin in raznih drugih društev.

S kakšnimi občutki ste sprejeli zlati znak? Kaj so rekli vaši sodelavci?

PAL: »Vsak je takega priznanja vesel, posebno, če so med njimi daljša časovna obdobja. Dostoj sem dobil denarno nagrado ob zaključku neke montaže v stiskalnici, priznanja za inovacije, v športu in pri zvezi vojaških rezervnih starešin. Bilo pa je prvič v 30 letih, da sem nagrajen za delo v

Štefan Verbek

Janko Pal

tovarni. Mislim, da so bili tudi sodelavci veseli, nobene zavisti ni bilo, celo rekli so, da sem si zaslužil.«

VERBEK: »Bil sem zelo ganjen. Pred tem priznanjem sem dobil le znak civilne zaščite.«

V TGA ste že dolgo. Kje vse ste delali in katero delo vam je bilo v največje zadovoljstvo?

PAL: »Že 30 let delam v TGA in vedno sem opravljal svoj poklic, le na različnih krajih. Najprej sem začel delati na montaži, kasneje sem bil vodja izmene v usmerjevalnici, skupinovodja v stiskalnici in še nekaj drugih del sem opravljal. Moje trenutne naloge in opravila so vodenje elektro delavnic in polnilnice. Najbolj pri srcu mi je delo, ki ustvarja vedno nove probleme, ki jih potem rešujem. To mi daje posebno zadovoljstvo. Rad pomagam vsem, ki me kaj vprašajo.«

VERBEK: »V TGA sem prišel 31. avgusta 1948. Takoj so me poslali na tečaj za

laborante, ki je bil v Loznici in je trajal leto dni. Po vrnitvi sem delal na montaži — cevovod, potem pa skoraj ves čas v laboratoriju. Tukaj sem tudi ob delu končal srednjo šolo. Nikoli nisem razmišljal, da bi delal kaj drugega; zadovoljen sem.«

Kaj vas moti v naši delovni organizaciji?

PAL: »Kako bi to povedal? Glejte, če jaz dobim neko nalogo, vem, da sem odgovoren zanj, da bom to pošteno opravil, če ne pa tudi poročal za kaj ne in kje se je zataknilo. V naši tovarni pa jemljejo to — prav od vrha navzdol — preveč preprosto, nihče ne odgovarja za napake. To me moti. In še nekaj. Imamo veliko strokovnjakov, ki ne dobijo pravega dela. Ni potrebno za vsako stvar, ki nam ustvarja probleme, iskati tuje znanje in ga drago plačevati. Tudi doma smo zmožni narediti marsikaj.«

VERBEK: »Med tozdi ni pravega odnosa. Ne vem kaj bi rekel drugega.«

Kaj menite o odnosu mladi — starejši?

PAL: »Mislim, da ni posebnih problemov, vsaj v naši skupini ne. Vse je odvisno od značaja človeka. Mi imamo precej mladih, ki se trudijo, da bi se izpopolnili ob delu, ker pa niso dovolj nagrajeni, hitro odidejo. Dobro bi bilo, da bi začeli nagradjevati po delu.«

VERBEK: »V našem tozdu imamo mlade ljudi in med nami ni trenj. Dolžnost starejših je, da jim pomagamo in jih učimo.«

Kaj menite o položaju naše tovarne?

PAL: »Probleme smo začeli reševati najmanj pet ali šest let prepozno. Že pred osmimi leti smo govorili o rekonstrukciji in ena tretjina usmerjevalnice je vsa ta leta neizkoriščena. Upam, da nam bo šlo v prihodnje boljše, drugače bo zelo hudo. Mislim, da ni prave odločnosti, zdi se mi, da nam nova livarna ne bo prinesla kaj dosti. Boljše bi gospodarili, če bi to vložili v elektrolizo,

da bi bila manjša poraba električne energije in boljši delovni pogoji. Po mojem mnenju, predelovati dragi aluminij, ni preveč koristno.«

VERBEK: »Vsi čakamo kaj bo z našo elektrolizo. Če bi ljudje videli, da tam nekaj že delamo, potem, tako se zdi meni, ne bi bilo take poloimije ob zaključnem računu. Mislim, da livarna ni zgrešena, saj bomo dobili finalne izdelke. Večina ljudi pri nas pa le vidi večje možnosti v večji kapaciteti aluminija, ne pa v finalizaciji.«

Kako preživite svoj prosti čas?

PAL: »Moja raziskovalna žilica mi tudi po službi ne da miru. Nimam posebne zaposlitve, trenutno sem gradbenik doma.«

VERBEK: V mlajših letih sem se ukvarjal s športom. Dolgo časa sem bil v odboru nogometnega kluba Aluminij. Ko sem začel obiskovati šolo ob delu, sem vse drugo pustil. Rad imam sprehode v naravi.«

Kadrovske vesti

Delavci, ki so se zaposlili v TGA Kidričevo v mesecu Februarju 1980

V TOZD Proizvodnja aluminija: Oto Gerečnik

V TOZD Vzdrževanje: Franc Krajnc, Albin Avguštin, Stanislav Fišer, Milan Zakelšek, Marjan Turkuš, Branko Žgeč, Ivan Metličar, Milan Kelenc in Zdenka Srdinšek

V DS Skupnih služb Marija Sitar

V TOZD livarna Trbovlje: Drago Gušatovič

Iz JLA se je vrnil Jožef Tomanič

Delavci, ki so zapustili delovno organizacijo v mesecu februarju 1980

Iz TOZD tovarna glini-

ce: Stanislav Janžekovič in Janez Topolovec

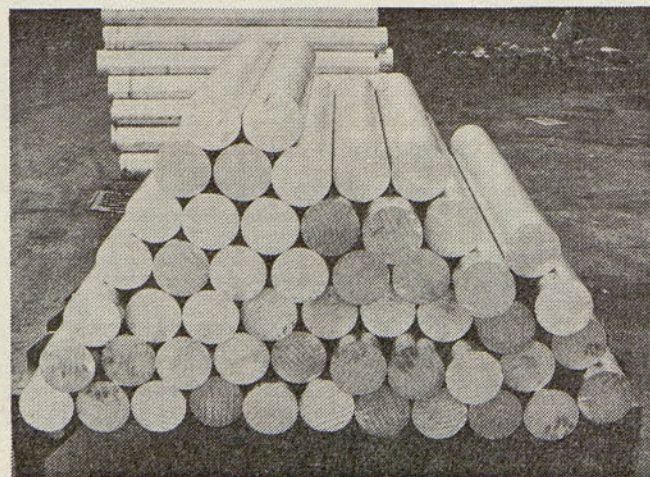
Iz TOZD vzdrževanje: Jože Bratušek in Alojz Stramič

Iz DS Skupnih služb: Katica Vajda

V JLA: Roman Jus in Janko Gojkošek

UPOKOJENI: Ernest Janžekovič iz TOZD tovarna glinice Franc Rašl iz TOZD proizvodnja aluminija Anton Frangež iz TOZD promet Marija Gradišnik in Slava Jančec iz delovne skupnosti skupnih služb

UMRLI: Stanko Golob iz TOZD vzdrževanje Alojz Majcen iz delovne skupnosti skupnih služb.

Zlitine

Predlog zakona o usmerjenem izobraževanju

UVOD:

Po dolgoletnih razpravah v republiških in občinskih družbenopolitičnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah ter javnih razpravah smo končno prišli do trenutka, ko bo v marcu 1980. leta najverjetneje sprejet republiški zakon o usmerjenem izobraževanju. Preden je prišel zakon o usmerjenem izobraževanju do faze sprejemanja, je moral preiti skozi več priprav in usklajevanj v republiki in občini, tako pri izvajalcih kot pri uporabnikih v združenem delu. V začetku leta 1979 je Skupščina SRS sprejela osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju, kateri je šel v široko javno razpravo. Skoraj štirimesečna široka javna razprava je pokazala, da vzgoja in izobraževanje doživlja preobrazbo in dobiva novo obliko in vsebino. Zbirale so se pripombe, predlogi, sugestije, in opozorila, katere je predlagatelj upošteval, jih uskladih z vsemi že veljavnimi zakoni, ki so vezani na vzgojo in izobraževanje in bodo postali vsebina samoupravnih splošnih aktov na področju izobraževanja. Tako smo prišli do predloga zakona o usmerjenem izobraževanju, ki je bistveno vsebinsko dopolnjen!

Vsebina predloga je razdeljena na več poglavij:

1. Temeljne in splošne določbe

Usmerjeno izobraževanje opredeljuje predlog zakona, kot izobraževanje za delo in samoupravljanje. Usmerjeno izobraževanje obsega:

- izobraževanje za pridobitev strokovne izobrazbe,
- izpolnjevanje strokovne izobrazbe (omogoča izpopolnjevanje v stroki, specializacija),
- usposabljanje z delom (omogoča pridobiti usposobljenost za opravljanje določenega dela).

Predlog zakona omogoča usklajevanje potreb in interesov posameznika ter potrebe in interese združenega dela in celotne družbe. Mladim se omogoča po končani osnovni šoli izobraževanje in usposabljanje, da bi se lahko vključevali v delo, delavcem in drugim ljudem pa se omogoča izobraževanje iz dela in ob delu.

nja je usmerjanje. Z usmerjanjem se vzpodbuja vključevanje mladine v skladu z interesi in potrebami združenega dela.

2. Medsebojne pravice in obveznosti delavcev v združenem delu pri uresničevanju usmerjenega izobraževanja

Predlog zakona v tem poglavju opredeljuje zlasti naloge, funkcije in obveznosti, ki jih imajo tako uporabniki, kot izvajalci.

Zakon določa pravice in odgovornosti ter merila pri ugotavljanju in usklajevanju izobraževalnih in kadrovskih potreb. Uporabniki in izvajalci morajo usklajevati obseg izobraževanja in zagotavljati materialne, kadrovske in prostorske pogoje. Nadalje določa, da delavci v TOZD sprejemajo in izvajajo programe za izpopolnjevanje in usposabljanje za potrebe svojih TOZD. Za uresničevanje skupnih in celotnih družbenih izobraževalnih potreb in interesov pa sprejemajo programe v PIS.

Delavci se v okviru DO in SOZD dogovarjajo in sporazumevajo o sprejemanju in izvajanju programov izobraževanja ter s samoupravnimi sporazumi in drugimi splošnimi akti določajo pogoje in način izobraževanja.

Uporabniki (DO materialne proizvodnje) morajo za izobraževanja (učenci) imajo v času praktičnega pouka in gotoviti sodelovanje pri uresničevanju vzgojnoizobraževalnih programov, zlasti za izvajanje praktičnega pouka, proizvodnega dela in delovne prakse. Medsebojne pravice in obveznosti se določajo s samoupravnimi sporazumi in sicer:

Razredniki osmih razredov osnovnih šol v TGA na razgovoru o usmerjenem izobraževanju.

— program za pridobitev izobrazbe oz. program za izpolnjevanje, ki se izvaja izven izobraževalne organizacije,

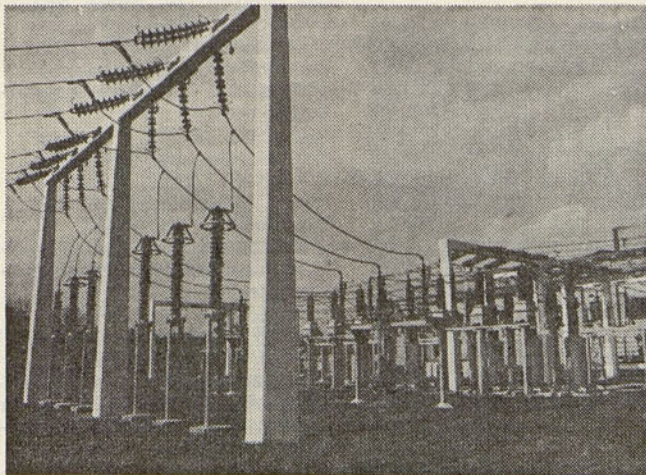
— način zagotavljanja materialnih, prostorskih, kadrovskih in drugih pogojev,

— oblike sodelovanja in obveznosti izobraževalne organizacije,

— pravice in obveznosti udeležencev izobraževanja v času opravljanja praktičnega pouka, proizvodnega dela in delovne prakse (učencev in študentov).

Z vsakoletno pogodbo se določa podrobneje obseg in način dela. Udeleženci izproizvodne prakse pravico do varstva pri delu in do zavarovanja v primeru nesreče pri delu in pravico do nagrade v skladu s prispevkom k delu. Za vzpodbujanje izobraževanja v skladu s potrebami združenega dela, se dodeljujejo štipendije na podlagi razpisa.

V pogodbi o štipendiranju se določijo obveznosti in pravice štipendista in štipenditorja.

Energija bo vse dražja

Delavci v TOZD in DO določijo pogoje in način izobraževanja za delavce, ki se izobražujejo ob delu in iz dela (pogoji so naštetih v 31. čl.). Posebej se določa, kaj je izobraževanje ob delu in iz dela (32. čl.).

3. Vzgojno izobraževalni programi in organizacija vzgojnoizobraževalnega dela

A) Vzgojno izobraževalni program

Vzgojnoizobraževalne programe sprejemajo uporabniki in izvajalci v posebnih izobraževalnih skupnostih. Pripravljajo pa jih strokovni sveti v sodelovanju z ostalimi strokovnimi službami v republiki in DO uporabnikov.

Programi v srednjem izobraževanju se delijo na:

- skupne vzgojnoizobraževalne osnove, katere bodo dale učencem široka splošno-teoretična in tudi praktična znanja,
- skrajšani program srednjega izobraževanja, ki obsega del skupnih vzgojnoizobraževalnih osnov in večji del strokovnih in praktičnih znanj (traja največ do 2 leti),
- program srednjega izobraževanja, traja največ od 2—4 let. Predlog zakona daje možnost, da se lahko uporabniki in izvajalci dogovorijo v PIS za daljše trajanje izobraževanja, če je to potrebno zaradi obsega znanja, vendar največ še eno leto,
- nadaljevalni program, ki daje široka splošna in strokovna ter praktična znanja v usmeritvi (delovodska šola) traja največ do dve leti.

Po končanem izobraževanju pa se v DO izvaja izpopolnjevanje. S programi

za izpopolnjevanje se omogoča SPECIALIZACIJA in daje udeležencem izpopolnjevanja naziv SPECIALIST. Trajanje izobraževanja za pridobitev naslova specialista po končanem srednjem izobraževanju mora trajati najmanj tri mesece. Po pridobitvi višji izobrazbi pa traja izpopolnjevanje najmanj eno leto, za visoko šolo pa 1,5 leta.

Programi usposabljanja se oblikujejo za:

- usposabljanje učencev, ki si bodo pridobili proizvodno prakso,
- usposabljanje učencev, ki se izobražujejo po skrajšanih programih in bo njihovo usposabljanje trajalo ves čas v DO. Pomeni, da bo DO izvajala zadnjo fazo izobraževanja,
- usposabljanje oseb, ki prvič sklepajo delovno razmerje (pripravniki).

B. Organizacija vzgojnoizobraževalnega dela

OBLIKE vzgojnoizobraževalnega dela so:

- **teoretični in praktični pouk**, ki se izvaja v delavnicah, deloviščih, specializiranih učilnicah,
- **proizvodno delo in delovna praksa** se izvaja neposredno v delovnem oz. proizvodnem procesu. Izobraževalna organizacija in DO materialne proizvodnje sodelujeta pri oblikovanju in izvajanju delovne prakse praktičnega pouka učencev in študentov.

Zakon natančno opredeljuje kako morajo biti usposobljeni delavci v usmerjenem izobraževanju in sicer:

(Nadaljevanje na 8. strani)

Predlog zakona o usmerjenem izobraževanju

(Nadaljevanje s 7. strani)

- za učitelja praktičnega pouka mora imeti najmanj višjo izobrazbo ustrezne smeri, pedagoško in andragoško znanje in tri leta delovnih izkušenj.
- za učitelja inštruktorja pa je potrebna srednja strokovna izobrazba.

Vse pa je odvisno od tega v kateri izobraževalni organizaciji bodo delavci delali. Ker pa se bo večji del praktičnega pouka in vsa proizvodna praksa odvijala v DO nas čaka še veliko dogovarjanja v DO o izvedbi vseh oblik, ravno tako pa dogovarjanje z izvajalci (šolami).

4. Samoupravno organiziranje izobraževalnih organizacij

Izobraževalne organizacije so:

- srednje šole,
- delavske univerze in
- izobraževalni centri v organizacijah združenega dela.

Posebna novost pri vrstah izobraževalnih organizacij so izobraževalni centri v organizacijah združenega dela (109 čl. 111.). Izobraževalni centri organizirajo in izvajajo programe za izpopolnjevanje in usposabljanje za potrebe dela in razvoja org. združenega dela. Poleg tega pa izobraž. centri sodelujejo pri:

- ugotavljanju izobraževalnih potreb,
- usmerjanju delavcev v izobraževanje, izpopolnjevanje z delom in pri usmerjanju učencev in študentov v delo,
- zagotavljanju pogojev za uspešno izobraževanje delavcev,
- izvajanje skupnih nalog izobraževalnih in drugih organizacij,
- organiziranju in izvajanju proizvodnega dela in delovne prakse učencev in študentov.

Navedene oblike izobraževanja in usposabljanja že dalj časa v TGA izvajamo vendar ne verificirano, zato ker ni bilo do sedaj zakonskih osnov. Zakon natančno določa način in postopek verificiranja vzgojnoizobraževalnih organizacij, istočasno pa so določeni roki v katerih mora vzgojno izo-

braž. organ predložiti dokazila za verifikacijo, to pa je dve leti od sprejetja zakona.

Če tega ne opravi ne sme izdajati diplom in drugih javnih listin. Udeležencem izobraževanja pa omogočiti izobraževanje v drugi izobraževalni organizaciji.

Vse izobraževalne in druge organizacije, ki izvajajo programe za pridobitev izobrazbe in programe za izpopolnjevanje in usposabljanje morajo uskladiti svoje samoupravne akte z določbami tega zakona v roku enega leta od uveljavitve tega zakona.

Izobraževanje po tem zakonu se uvaža postopoma in sicer:

- v šolskem letu 1980—81 v prvih letnikih srednjega izobraževanja,
- v šolskem letu 1984—85 v prvih letnikih višjega in visokega izobraževanja.

Kot zadnja zanimivost je ta, da se učenci in študentje (redni in ob delu) vpisani pred sprejetjem tega zakona izobražujejo po veljavnih starih zakonih, vendar morajo šolanje končati najpozneje do 31. 8. 1984. leta.

Zakon o usmerjenem izobraževanju smo dobili, toda ostalo in nastalo je mnogo nerešenih vprašanj realizacije zakonskih določil. Še veliko dogovarjanja in sporazumevanja bo potrebno tako med strokovnimi republikimi službami, uporabniki, to je združenim delom in izvajalci — šolami. Bodimo konkretni in naštejmo nekaj nerešenih vprašanj, ki nas še čakajo:

- samoupravna organiziranost izobraževalnih organizacij v združenem delu, to je verifikacija izobraževalnih centrov,
- izdelava samoupravnih aktov in opredelitev izobraževanja v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju. Posebno pozornost bomo morali posvetiti samoupravnim sporazumom med izvajalci in uporabniki in določiti nekatere skupne naloge, kot na primer: izdelava programov izobraževanja, izvajanje proizvodno-tehničnega pouka v združenem delu, reševanje kadrovskih in prostorskih vprašanj in finansiranje.

Še veliko bi lahko naštevati, toda bodimo strpni in sproti rešujmo probleme, ki se pojavljajo.

M. S.

Breze

Metalurški programi v usmerjenem izobraževanju

1. Področja smeri in poklici

Pri oblikovanju vzgojnoizobraževalnih programov za metalurgijo so sodelovali Posebna izobraževalna skupnost za metalurgijo in Zavod za šolstvo SRS. Posebna izobraževalna skupnost je imenovala strokovni svet za izdelavo programov, katerega so sestavljali strokovnjaki organizacije združenega dela črne in barvaste metalurgije, strokovni de-

lavci zavoda za šolstvo in predstavniki šol. Metalurški programi in metalurški poklici zajemajo celotno področje metalurgije. Celotna metalurška dejavnost je razdeljena na naslednje programe:

I. PREDELOVALEC KOVIN (specializiran metalurg)

Za TGA so v okviru specializiranega metalurga zanimive naslednje do sedaj veljavne smeri in poklici:

Smer	Poklic
1. Upravljalec talilnih agregatov	elektrolizer aluminija
2. Izdelovalec kalupov in vli-valec	livar polizdelkov

II. METALURGI

Smer	Poklic
1. Livar kaluper	livar barvnih kovin
2. Proizvajalec barvnih kovin	elektrolizer barvnih kovin
3. Metalurški tehnik	metalurški tehnik delovodja v barvni metalurgiji

III. METALURŠKI DELOVODJA

IV. INŽENIR METALURGIJE (I. stopnja)

V. DIPL. ING. METALURGIJE (II. stopnja)

2. Stopnja izobraževanja v metalurgiji

Vzgojnoizobraževalni programi za metalurško usmeritev so razvrščeni v II., IV., V., VI. in VII. kategorijo. To pa pomeni, da gre za 7 stopenj izobraževanja in sicer:

1. Izobraževanje po skrajšanih programih (specializirani metalurg)

4. Izobraževanje po programih visokega izobraževanja (dipl. ing. metal.).

Ad 1

Izobraževanje po skrajšanih programih bo trajalo do 2 let. Do sedaj je bil program opredeljen po zakonu o poklicnem izobraževanju. Pogoji za vpis je najmanj končanih 6 razredov osnovne šole. Program izobraževanja bo v 1. letniku zajemal skupno vzgojnoizobraževalne osnove (SVIO), dopolnjeval pa se bo z znanji osnovne šole. V 2. letniku bo program izobraževanja zajemal precej proizvodnega dela, to je praktičnega usposabljanja za konkretni poklic v organizacijah združenega dela.

Ad 2

Izobraževanje po programih srednjega izobraževanja je za vse vpisane učence 1. letnika enotno. To je izobraževanje po programih (SVIO). Pogoji za vpis je končanih 8. razredov osnovne šole. Po enoletnem izobraževanju se učenci delijo glede na uspeh, sposobnosti, želje in potrebe združenega dela na tiste učence, ki se bodo izobraževali po programih IV. kategorije, to je področje metalurgov in bo šolanje trajalo največ 3 leta in tiste, ki se bodo izobraževali po programih V. kategorije, to je področje metalurških tehnikov in bo šolanje trajalo največ 4 leta

(Nadaljevanje na 9. strani)

V letu 1980 (predvidoma) izobraževanje metalurgov v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Ptuj

Delovni organizaciji IM-POL Slovenska Bistrica in TGA »Boris Kidrič« Kidričevo predstavljata center barvne metalurgije v mariborski regiji. V obeh organizacijah se zavedamo, da je možno povečati produktivnost (in s tem dohodek) le z zaposlovanjem usposobljenih kadrov vseh stopenj. Delovni organizaciji vsako leto razpisujeta večino kadrovskih štipendij v svojih občinah. Kljub velikemu številu razpisanih štipendij pa zadnja leta opažamo, da ne moremo dobiti dovolj usposobljenega kadra s področja metalurgije. Štipendije ostajajo nepodeljene, v delovno organizacijo pa prihaja vedno manj izšolanih metalurgov.

PROBLEM pomanjkanja metalurških kadrov v TGA rešujemo na tri načine: s povezovanjem z IKŠ pri TAM, kjer so izobraževali livarje; organiziranjem interesnega izobraževanja v našem izobraževalnem centru (zlasti za PKV dela); ter sprejemanjem delavcev drugih poklicev (predvsem elektro in kemijske smeri), ki se med delom seznanjajo s specifičnostmi metalurške stroke.

Vzroki majhnega zanimanja učencev za metalurško stroko

Na posvetovanju o metalurških kadrih v IMPOL-u Slovenska Bistrica, ki ga je organizirala posebna izobraževalna skupnost za metalurgijo, smo ugotovili, da je zelo pomemben vzrok zmanjševati zanimanja mladih za metalurške poklice predvsem v zastareli tehnologiji, ki jo uporabljamo v naših delovnih organizacijah ter premajhnem poznavanju dela metalurgov.

V SOZD UNIAL smo ugotovili, da vpliva na majhen interes tudi velika oddaljenost metalurških šol od kraja bivanja naših učencev. Šole za metalurške poklice so namreč v Ljubljani, Jesenicah, Ravnah in Štoreh. Zaradi velike oddaljenosti kraja šolanja se le redki starši in otroci iz naših krajev po končani osnovni šoli odločijo za poklic metalurškega delavca. Zaradi tega je število naših štipendistov v metalurški tehnični šoli v Ljubljani vsako leto manjše.

Izobraževanje metalurških kadrov za potrebe SOZD UNIAL

V pripravah plana kadrov za leto 1980 in osnutku smernic srednjeročnega plana kadrov za obdobje 1981-85 v SOZD UNIAL smo ugotovili, da bomo lahko

napredovali le, če si bomo pridobili dovolj metalurškega kadra. Potrebni metalurški kader pa si bomo pridobili le, če bomo šolanje metalurgov približali delovnim organizacijam. V naslednjem srednjeročnem planskem obdobju bomo morali za SOZD UNIAL izšolati najmanj 3 oddelke metalurških delavcev (1 oddelke za poklic metalurški delavec širokega profila — livar elektrolizer za TGA, 1 oddelke metalurških delavcev za IMPOL in 1 oddelke metalurških tehnikov za celotni SOZD). Le zagotovitev takšnega števila izšolanih metalurških kadrov nam bo porok, da bomo lahko uspešno uvajali ter izkoriščali novo tehnologijo, ki jo načrtujemo z našimi investicijskimi programi (nova livarna, da o modernizaciji elektroliz sploh ne govorimo). Boljše strokovno izšolan kader pa nam bo pomagal tudi boljše organizirati delo pri sedanjih tehnologiji.

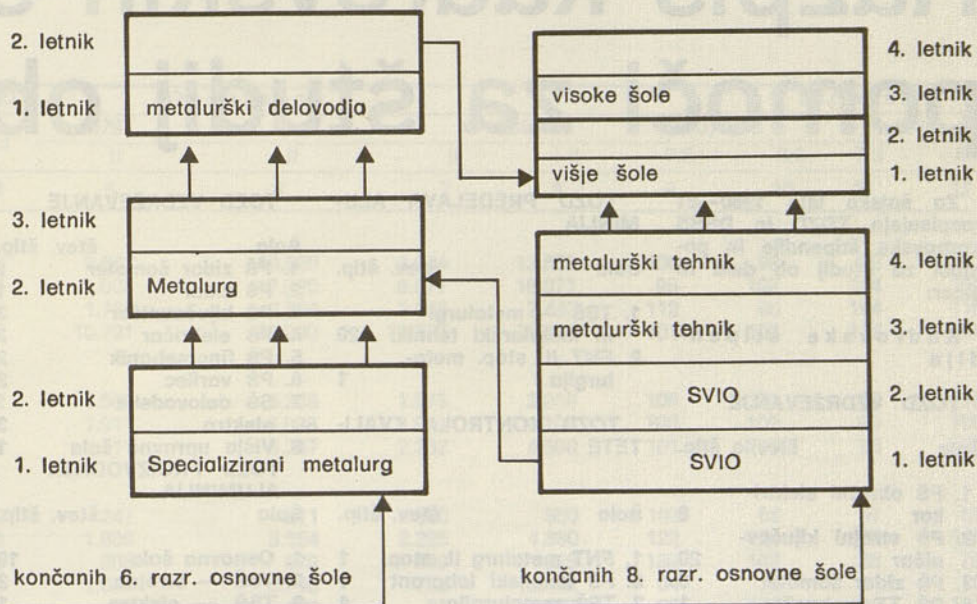
Navedene ugotovitve ter podatek, da je lansko leto po končanem obveznem osnovnošolskem izobraževanju ostalo doma preko 300 učencev, nas je vspodbudilo, da smo v imenu SOZD UNIAL navezali stike s Centrom srednjega usmerjenega izobraževanja na Ptuj (naprej CSUI Ptuj) ter mu predlagali, da organizira izobraževanje metalurških delavcev za poklic metalurški delavec in metalurški tehnik. V naslednjem šolskem letu bi naj vpisali 2 oddelka na Ptuj in 1 dislociran oddelke v Slovenski Bistrici.

CSUI Ptuj je na naš predlog pozitivno odgovoril, ter takoj navezal stike s posebno izobraževalno skupnostjo za metalurgijo, ki je pristojna za oblikovanje mreže šol s področja metalurgije. Predlog o izobraževanju metalurgov na ptujskem področju so podprle tudi vse družbenopolitične organizacije Ptuja in Izvršni svet Skupščine občine Slovenska Bistrica. O tem predlogu so razpravljali tudi na vseh posvetovanjih, kjer se je govorilo o novem sistemu izobraževanja v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju.

Predlog bodo obravnavali tudi na Gospodarski zbornici Slovenije, Medobčinski odbor za Podravino. Odločitev o izobraževanju metalurgov na Ptuj pa bo znana že pred razpisom vpisa v srednje in poklicne šole konec meseca marca.

Štipendiranje učencev, ki se bodo izobraževali za metalurški poklic

Ko so obravnavali možnost izobraževanja metalurških kadrov na CSUI Ptuj, (Nadaljevanje na 10. str.)

Metalurški programi v usmerjenem izobraževanju

Za metalurge in metalurške tehnike je potrebno po končanem izobraževanju še uvajanje v delovni organizaciji. V okviru V. kategorije še obstaja delovodska šola. To je program izobraževanja za tiste delavce, ki so končali program 3 letnega izobraževanja in imajo delovne izkušnje. Šolanje bo trajalo 2 leti. Delovodska šola se izenačuje s tehnično šolo in je možen prehod napredovanja na višje v visoke šole v usmeritvi brez zadržkov.

Ad 3

Izobraževanje po programih višjega izobraževanja v usmeritvi bo trajalo 2 leti.

Ad 4

Izobraževanje po programih visokega izobraževanja v usmeritvi bo trajalo 4 leta.

3. Proizvodno tehnični pouk (PTP)

Na vseh stopnjah izobraževanja je vključen proizvodno tehnični pouk. V

(SVIO) v 1. letniku je predvidenih 210 ur (PTP), ki se deli na:

- teoretični del 40 odst.
  - praktični del 60 odst.
- Programi (PTP) zajemajo naslednja področja:
- področje tehnologije dela s stroji
  - tehnološka dokumentacija
  - varstvo pri delu
  - ekonomika
  - elektrotehnika (ki se deli na energetiko, elektro in informatiko)

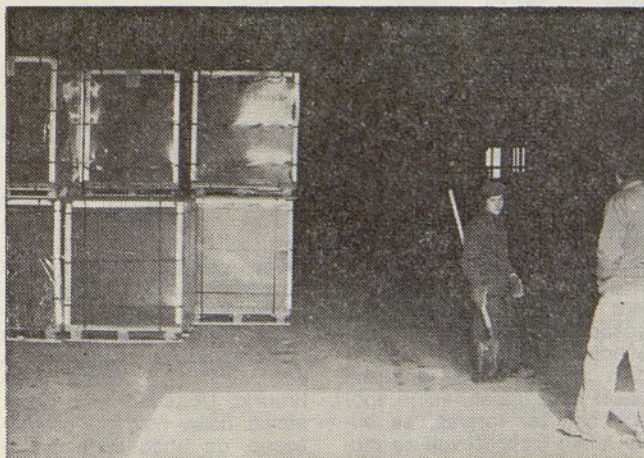
Za posamezna področja (PTP) se bodo izdelale učne naloge po katerih se bo izvajal praktični pouk in proizvodna praksa. Učne naloge bo izdelala organizacija združenega dela v sodelovanju s šolo. Praktični del (PTP) se bo izvajal v učnih

delavnih šole (če šola take delavnice ima) drugače pa se pa bo izvajal celoten v delovni organizaciji. Da se bo praktični del (PTP) lahko izvajal bo DO in šola morala imeti ustrezne učitelje praktičnega pouka in inštruktorje. Učenec bo v času proizvodne prakse moralo biti zagotovljeno varno delo v skladu s predpisi varstva pri delu, ravno tako pa jim mora delovna organizacija zagotoviti zavarovanje v primeru nesreče in dati nagrado v skladu s prispevkom k delu. Praktični del (PTP) se bo v 1. letniku izvajal v II. semestru, v 2. letniku pa v I. semestru.

In kako si v TGA predstavljamo (PTP)? Ne moremo govoriti, da je proizvodna praksa in praktični pouk nekaj čisto novega za TGA. Že dalj časa imamo v TGA praktični pouk za tiste poklice, za katere šole nimajo ustreznih delavnic ali pa je tako določeno, da bo del praktičnega pouka izveden v delovni organizaciji (to so livarji, električarji, avtomehaniki, finomehaniki in RTV mehaniki).

Pomanjkljivost je v ustrezno usposobljenih praktičnih učiteljih in inštruktorjih. Praktično takšnih učiteljev sploh nimamo in so učenci pripuščeni posameznim delavcem. Rešitve vidimo v ustrezno pedagoško usposobljenih inštruktorjih, ki jih moramo usposobiti do naslednjega leta, ko dobimo 1. generacijo učencev usmerjenega izobraževanja. Teh pa ne bo malo saj imamo za šolsko leto 1980, 1981 razpisanih 96 kadrovskih štipendij za poklice srednjega izobraževanja.

M. S

Skladišče

Razpis kadrovskih štipendij in pomoči za študij ob delu

Za šolsko leto 1980—81 razpisujejo TOZD in DSSS kadrovske štipendije in pomoči za študij ob delu in sicer:

Kadrovske štipendije

TOZD VZDRŽEVANJE	Šola	Število štip.
1. PŠ obratni električar		8
2. PŠ strojni ključavničar		20
3. PŠ zidar šamoter		3
4. PŠ TT mehanik		1
5. PŠ finomehanik		8
6. PŠ RTV mehanik		2
7. PŠ elektro varilec		3
8. PŠ kovač		3
9. TSŠ strojna		1
10. VTŠ strojni odd. teh. smer II. stop.		1
11. VTŠ el. odd. elektronika II. stop.		1
12. VTŠ strojni odd. teh. smer I. stop.		1
13. VTŠ el. odd. elektronika I. stop.		1
14. VTŠ gradb. odd. nizke grad. I. stop.		1

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA	Šola	Štev. štip.
1. PŠ ključavničar		2
2. PŠ elektromehanic		2
3. TSŠ — strojna		1
4. TSŠ — metalurška		12
5. VTŠ — I. stop. el. energetike		1
6. VTŠ — II. stop. strojna		1
7. VTŠ — II. stop. el. energetik		1
8. FNT metalurgija		1

TOZD VZDRŽEVANJE	Šola	Število štip.
1. TSŠ — metalurgi in metalurški tehniki		20
2. FNT II. stop. metalurgija		1

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

Šola	Štev. štip.
1. TSŠ — metalurgi in metalurški tehniki	20
2. FNT II. stop. metalurgija	1

TOZD KONTROLA KVALITETE

Šola	Štev. štip.
1. FNT metalurg II. stop.	1
2. PŠ kemijski laborant	1
3. TSŠ metalurgija	4

TOZD GLINICA

Šola	Štev. štip.
1. PŠ procesničar	5
2. TSŠ — strojni oddelek	1
3. FNT kemija	1

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Šola	Štev. štip.
1. FSPN — sociologija	1
2. VŠ — socialno delo	1
3. VEKŠ I. stop. plan. in anal.	1
4. VEKŠ II. stop. plan. in anal.	1
5. Višja pravna	1
6. VEKŠ — I. stop. računovodstvo	2

Pomoči za študij ob delu

TOZD VZDRŽEVANJE

Šola	Štev. štip.
1. PŠ zidar šamoter	2
2. PŠ zidar	1
3. PŠ ključavničar	3
4. PŠ električar	2
5. PŠ finomehanik	2
6. PŠ varilec	2
7. SŠ delovodska elektro	3
8. Višja upravna šola TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA	1

Šola

Šola	Štev. štip.
1. Osnovna šola	10
2. TSŠ — strojna	2
3. TSŠ — elektro	1
4. VTŠ I. stop. strojna	1
5. SŠ delovodska stroj. smer	6
6. ESŠ — UAŠ	2
7. VŠOD I. stop. proizvod. organ. smer	1
8. VTŠ — I. st. elektro	1

Mazut

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

Šola	Štev. štip.
1. FNT — metal. I. stop.	1
2. FNT — metal. II. stop.	1
3. SŠ — delovodska elektro	5
4. TSŠ — strojna	1
5. TSŠ — metalurška	1
6. ESŠ — UAŠ	1
7. III. stop. strojništvo	1

TOZD GLINICA

Šola	Štev. štip.
1. TSŠ — strojna	1

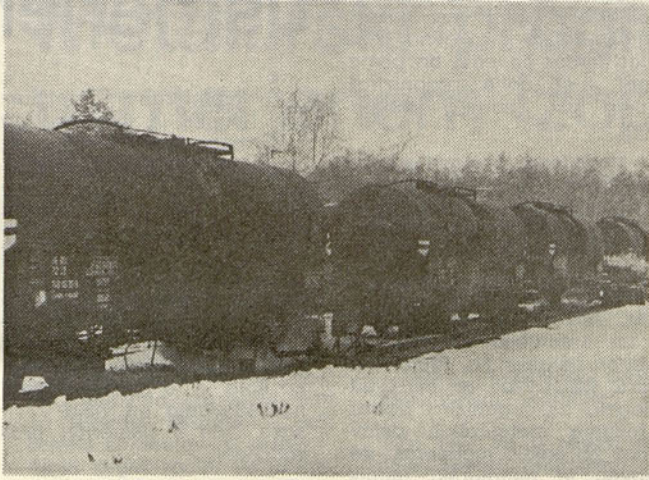
DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB

Šola	Štev. štip.
1. Pravna fakulteta	1
2. VTŠ — II. stop. kem. teh.	1
3. VTŠ — I. st. elektro	1
4. VTŠ — II. st. elektro	1
5. VEKŠ II. stop.	2
6. VEKŠ II. stop. fin.	1
7. VŠOD I. stop.	1
8. VEKŠ I. stop.	1

Interesenti za kadrovske štipendije naj pošljejo vloge do 30. 4. 1980 na obrazcu 1,65. K izpolnjenemu obrazcu je potrebno priložiti zadnje šolsko spričevalo oz. spričevalo prvega polletja na naslov: KADROVSKO SOCIALNA SLUŽBA TGA.

Interesenti za pomoč pri študiju ob delu pa naj pošljejo vloge od 1. 7. 1980 — 30. 7. 1980.

KADROVSKO SOCIALNA SLUŽBA

V letu 1980 (predvidoma) izobraževanje metalurgov v Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Ptuj

(Nadaljevanje z 9. str.) so odbori za kadrovske splošne zadeve TOZD Proizvodnja, TOZD Predelava in TOZD KK sprejeli sklepe, s katerimi podpirajo izobraževanje metalurgov bliže TGA »Boris Kidrič« Kidričevo. Odločili so, da bodo že v letu 1980 podeli štipendije v skladu s potrebami naslednjega srednjeročnega obdobja. Sklenili so, da bodo TOZD pomagale CSUI s strokovnim kadrom in ust-

reznimi učnimi pripomočki pri pouku metalurških kadrov za potrebe TGA. Delavski sveti naštetih TOZD pa so ob obravnavanju predloga plana izobraževanja za leto 1980 sprejeli sklep, da se v letošnjem letu razpiše za metalurške poklice 36 štipendij. Vsi štipendisti, ki bodo po končanem prvem letniku pokazali boljši učni uspeh, večje sposobnosti ter interes, se bodo lahko izobraževali za metalurškega tehnika (4 leta šolanja) ostali pi si bodo

pridobili poklic metalurga (3 leta šolanja), sedaj KV delavec). S planom razpisa štipendij v TGA za leto 1980 smo že seznanili razrednike 8. razredov večine osnovnih šol na našem področju, saj smo organizirali razgovor z njimi o kadrovskih potrebah in perspektivah razvoja TGA Kidričevo konec meseca februarja. Učiteljem smo predstavili našo delovno organizacijo, da bodo lažje svetovali svojim učencem pri izbiri poklica. Da bi te in-

formacije dopolnili, pa bomo delavci TGA obiskali vse osnovne šole ter v razgovoru z osmošolci prikazali možnosti štipendiranja in zaposlovanja v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo. Vse zainteresirane osmošolce bomo tudi povabili na ogled naše delovne organizacije. Delavci z ustrezno izobrazbo so porok za kvalitetnejše in boljše delo. Ko smo pripravljali predlog za izobraževanje meta-

lurgov, smo se zavedali, da perspektive razvoja TGA Kidričevo ne moremo graditi le na predvideni modernejši tehnologiji, temveč bomo potrebovali za nove stroje tudi strokovno bolj usposobljene delavce. Le ustrezno strokovno usposobljeni delavci so porok za kvalitetnejše in boljše delo, s tem pa tudi za večji dohodek in razvoj samoupravnih odnosov.

B. GLAZER

Kako smo poslovali?

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — INDEKSI FIZIČNEGA OBSEGA

TOZD	Proizvod	Enota mere	Plan 1980		Doseženo				Indeks			
			II	I-II	1979		1980		1980/1979		1980	
					II	I-II	II	I-II	7:5	8:6	7:3	8:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
TOZD TOVARNA GLINICE												
— Al hidrat Al 203	t	9.860	20.400	9.663	19.829	9.684	18.539	100	93	98	91	
— Kalcinirana glinica	t	8.526	17.640	9.005	17.726	8.877	18.071	99	102	104	102	
Prodani hidrat Al 203	t	1.027	2.127	1.786	2.564	1.996	2.443	112	95	194	115	
Skupaj (kalc. gl. + prod. hid.)	t	9.553	19.767	10.791	20.290	10.873	20.514	101	101	114	104	
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA												
— Elektrolit. al. — hala A	t	1.601	3.312	1.509	3.268	1.579	3.268	105	100	99	99	
— Elektrolit. al — hala B	t	1.980	4.097	1.911	4.038	1.969	4.100	103	102	99	100	
— Anodna masa	t	2.464	4.652	2.311	4.747	2.332	4.590	101	97	95	99	
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA												
— E aluminij	t	360	640	247	511	350	350	142	68	97	55	
— Al formati	t	1.830	3.513	1.808	3.554	2.225	4.390	123	124	122	125	
Zlitine: — gnetne	t	465	1.093	288	579	400	825	139	142	86	75	
— livarske	t	1.155	2.366	1.099	2.740	708	2.132	64	78	61	90	
Predzlitine: — last. por.	t	66	136	66	106	61	137	92	129	92	101	
— prodaja	t	10	20	183	183	53	62	29	34	—	—	
Drogi za kline	t	8,5	17,5	24	42	37	44	154	105	—	—	
Stikala	t	0,405	0,9	5	5	—	—	—	—	—	—	
Livarna skupaj:	t	3.895	7.786	3.720	7.720	3.834	7.940	103	103	98	102	
Al iz pretapljanja	t	119	246	—	25	132	132	—	—	111	54	

TOZD tovarna glinice

V mesecu februarju smo proizvedli 9.684 ton Al hidrata — Al2O3, kar je 176 ton manj kot je predvideno v osnutku predloga plana (indeks 98) in za 21 ton več kot isti mesec preteklega leta (indeks 100).

Proizvodnja kalcinirane glinice je v primerjavi z načrtovano večja za 351 t (indeks 104), v primerjavi s preteklim letom pa manjša za 128 ton (indeks 99). Skupna proizvodnja (kalcinirana glinica in prodani hidrat) je nekoliko višja od predvidene v osnutku pred-

loga letnega plana (indeks 114).

Iz tabele II je razvidno, da je pri proizvodnji Al hidrata Al2O3 manjša poraba NaOH 100 odst (indeks 54), el. energije (indeks 98) in hidriranega apna (indeks 98), višji normativ je le pri porabi pare (indeks 108). Prekoračitve oz. odstopanja so nastala pri proizvodnji kalcinirane glinice. Normativ porabe tekočega goriva je bil presežen za 1 odst., večja prekoračitev je pri porabi pare (indeks 111), Al fluorida (indeks 108) in pri el. energiji (indeks 116).

TOZD proizvodnja aluminija

Proizvodnja elektrolitskega aluminija je v primerjavi z osnutkom predloga plana v mesecu februarju manjša v obeh elektrolizah za 33 ton, v primerjavi s preteklim letom pa večja za 128 ton (indeks 104). V času I—II je proizvodnja v elektrolizi A za 44 ton manjša od načrtovane, v elektrolizi B pa je presežena za 3 tone elektrolitskega aluminija.

V mesecu februarju je poraba surovin večja od predvidene v osnutku predloga plana v hali A pri anodni masi (indeks 103) in el. energiji (indeks 102).

Odstopanja oz. prekoračitve so tudi pri proizvodnji elektrolitskega aluminija v hali B in sicer: glinici (indeks 102), anodni masi (indeks 104), kriolitu (indeks 109) in el. energiji za 3 odst.

Proizvodnja anodne mase je v primerjavi z načrtovanim osnutkom v mesecu februarju nižja za 132 ton (indeks 95), v primerjavi s proizvodnjo preteklega leta pa višja za 21 ton oz. 1 odst.

Doseženi normativi porabe surovin so bili v februarju višji od načrtovanih pri porabi katranske smole (indeks 102) in tekočem gorivu — mazut (indeks 134).

TOZD predelava aluminija

V livarni je bilo v mesecu februarju proizvedeno 3.774 ton različnih livarniških proizvodov, kar je za 121 ton manj oz. 3 odst. od osnutka predloga plana za leto

1980. V primerjavi s preteklim letom je dosežena proizvodnja v mesecu februarju višja za 54 ton (indeks 101).

Gradivo pripravila:
Irena Draškovič

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu februarju 1980. Kolona indeks v tabeli I prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta v primerjavi s proizvodnjo v istem obdobju preteklega leta in odnos dosežene proizvodnje na osnutek predloga letnega plana proizvodnje — 1980.

II. PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA

Proizvod	Surovina	Enota mere	Plan 1980	DOSEŽENO		INDEKS	
				II	I-II	4:3	5:3
1	2	3	4	5	6	7	

TOZD TOVARNA GLINICE

Al hidrat Al 203

— boksit	t	*2,564	2,553	2,567	100	100
— NaOH 100 %	t	*0,08630	0,04689	0,04262	54	49
— Para	Gcal	2,55006	2,7501	2,85085	108	112
— El. energija	kWh	317,117	309,547	336,649	98	106
— Apno	t	0,04367	0,042968	0,054207	98	124

Kalcinirana glinica

— tekoče gorivo — mazut	t	0,11996	0,1215	0,12344	101	102
— para	Gcal	0,02463	0,02726	0,02739	111	111
— Al fluorid	t	0,00026	0,00028	0,00027	108	104
— el. energija	kWh	26,812	31,069	32,088	116	120

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

Elektrolit. alum. — hala A

— glinica	t	1,920	1,920239	1,919892	100	100
— anodna masa	t	0,580	0,59716	0,61151	103	105
— kriolit	t	0,035	0,03467	0,0307	99	88
— Al fluorid	t	0,035	0,0336	0,0338	96	97
— El. energija	kWh	17,856	18,290	18,223	102	102

Elektrolit. alum. — hala B

— glinica	t	1,885	1,919847	1,91975	102	102
— anodna masa	t	0,565	0,5846	0,58227	104	103
— kriolit	t	0,030	0,03283	0,03981	109	133
— Al fluorid	t	0,035	0,02932	0,02919	84	83
— el. energija	kWh	17,406	17,854	17,731	103	102

Anodna masa

— petrolkoks	t	0,67165	0,66369	0,660884	99	98
— katranska smola	t	0,338015	0,34596	0,34899	102	103
— el. energija	kWh	145	132	135	91	93
— mazut	t	0,0048	0,00643	0,00619	134	129

* programiran normativ

Kako aktivni smo bili v dosedanjem mandatnem obdobju

V Tovarni glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo nas je preko 400 mladih, od tega pa okrog 50 članov zveze komunistov. S Statutom ZSMS imamo ustanovljene osnovne organizacije ZSMS po TOZD in DSSS, na nivoju delovne organizacije pa koordinacijski svet, ki ga sestavljajo predstavniki iz vseh TOZD in DSSS ter predstavnik kluba študentov TGA. V TOZD Vzdrževanje so organizirani mladi po organizacijskih enotah, tako, da delo lažje in boljše poteka. Enako nameravajo storiti tudi v drugih TOZD.

Če bi hoteli oceniti naše delo v dosedanjem mandatnem obdobju, bi se najprej morali ustavit pri problemih, s katerimi se srečujemo pri vsakodnevnem delu. Že dalj časa ugotavljamo, da je večina mladih nezainteresiranih za delo in vključevanje v osnovne organizacije ZSMS TOZD in DSSS. Vzroke za to pa lahko najdemo predvsem v naravi dela v naši delovni organizaciji, oddaljenosti od kraja bivanja, strukturi strokovnosti oziroma kvalifikacijski strukturi in vključevanju mladih iz podeželja v svojih Krajevnih skupnostih. Pri tem lahko ugotovimo, da je večina mladih aktivnih v svojih krajih, da sodelujejo v gasilskih društvih, na športnih področjih in drugod, da v naši delovni organizaciji delajo v izmenah, v težkih delovnih pogojih, da ima večina mladih že družine. Vse to so vzroki, da od teh ne moremo pričakovati dejavnosti še v osnovnih organizacijah.

Večje zanimanje za delo v osnovnih organizacijah ZSMS pa bi vsekakor bilo, če bi na naših sestankih obravnavali stanovanjsko problematiko ter izobraževanje. Ti področji se v naši delovni organizaciji rešuje po že ustaljenih postopkih tako, da ima vsak mlad delavec v določenem času možnost dobiti stanovanje ali se izobraževati. Problem seveda nastaja pri mladih delavcih iz drugih republik, zaradi pomanjkanja ustreznih samskih sob.

Ob drugih pomembnih akcijah (zaključni račun, letni plan poslovanja...) se imamo mladi možnost enakovredno vključevati, povedati svoje mnenje, dopolnitve oz. predloge. Saj o vseh takih akcijah razpravljamo po delovnih skupinah.

Moramo tudi povedati, da je veliko mladih vključenih v samoupravne organe,

vprašanje pa je, kako aktivno se vključujemo v razprave in kako pogosto se v nas rodi predlog ali pomembna pripomba. Verjetno bo na tem področju potrebno storiti korak naprej. Program dela smo sprejeli že v začetku vsakega leta, toda ga le delno izpolnjujemo. Po programu dela TGA so si tudi osnovne organizacije ZSMS sestavile svoje programe dela. Kot prvo in najpomembnejšo nalogo smo si zastavili sodelovanje z mladimi iz IMPOLA, ponovno ustanovitev koordinacijskega odbora UNIAL, ponovno organiziranje osnovne šole za odrasle, mladi v SLO in DS, športna srečanja z drugimi delovnimi organizacijami v ptujski občini, sodelovanje na mladinskih delovnih akcijah. To so glavne naloge oziroma akcije, ki smo si jih zapisali v program dela in tem smo že do sedaj posvetili največ pozornosti.

Želeli bi vas seznaniti le z nekaterimi pomembnejšimi akcijami, ki smo jih izvedli v našem mandatnem obdobju, in sicer:

- da bi si pridobili nekaj denarnih sredstev, smo se lotili akcije zbiranja odpadnega železa,
- sodelovali smo na vseh mladinskih delovnih akcijah — zveznih in republiških ter s tremi brigadirji ob potresu v Črni gori,
- organizirali smo enodnevno akcijo z brigadirji veterani v Dornavi in s svojim delom prispevali delež tretji izmeni republiške mladinske delovne brigade,
- sestali smo se z mladimi dijaki — člani marksističnega krožka Ptuj in se pogovarjali o tekočih problemih mladih delavcev v proizvodnji,
- ob akciji nič nas ne sme presenetiti smo se aktivno in uspešno vključili,
- udeležili smo se seminarja, ki ga je organizirala Konferenca mladih delavcev Ptuj,
- predstavniki Občinske konference ZSMS Ptuj so obiskali naše osnovne organizacije ZSMS po TOZD in skupaj z nami želeli najti pot k večji zainteresiranosti mladih,

KS ZSMS TGA. Foto: Srdan Mohorič

— v nekaterih TOZD smo imenovali novo mladinsko predsedstvo,

— za sodelovanje so nas zaposlili mladi taborniki iz Osnovne šole Leskovec, mi pa smo jim nakazali nekaj sredstev za ustanovitev odreda tabornikov,

— sodelovali smo z vodstvom kluba brigadirjev veteranov in poskusili pridobiti čim več članov.

Poleg navedenih akcij smo seveda sodelovali pri vseh tekočih nalogah v TG Zavedamo pa se, da si do sedaj še nismo uspeli zagotoviti mesta med ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami. Doseči moramo, da nas bodo upoštevali pri razpravah o vseh problemih v TGA in izven nje. Čim prej pa se moramo povezati z mladimi iz IMPOLA in pripraviti ustrezen skupni program dela.

Pred vrati so volilno programske konference na vseh nivojih, tako tudi pri ZSMS in naša naloga je, da kandidiramo čim boljše in aktivne mladince. Morda bo njim uspelo najti pot do večje zainteresiranosti vseh mladih v TGA.

Naša naloga pa bo seveda ostala pomagati mladim pri vseh pomembnih akcijah še posebno sedaj, ko so pred nami velike naloge na investicijskem področju in še večje naloge na področju stabilizacijskih ukrepov

Za koordinacijski svet ZSMS TGA

Marija HOJNIK

V razpravi je predlog novega zakona o SLO in DS

Odbor za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito je na svoji seji, dne 19. 2. 1980 razpravljal o težah zakona o splošnem ljudskem odporu in družbeni samozaščiti in svoje predloge posredoval občinskemu komiteju za SLO in DS občine Ptuj. Na seji so bili prisotni: člani štaba CZ, predsedniki DS, načelniki UZ, sekretarji OOK TOZD in DSSS, predsedniki OOS TOZD in DSSS ter predstavniki ZSMS TOZD in DSSS.

Ustavna podlaga za izdajo zakona

Ustava SRS (301. člen in 3. točka 321. člena) določa, da skupščina SRS z zakonom uredi področje ljudske obrambe, državne in javne varnosti ter sistem družbene samozaščite.

Doslej je to področje urejal zakon o ljudski obrambi in zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, izdan leta 1979 (ur. list SRS 23/76).

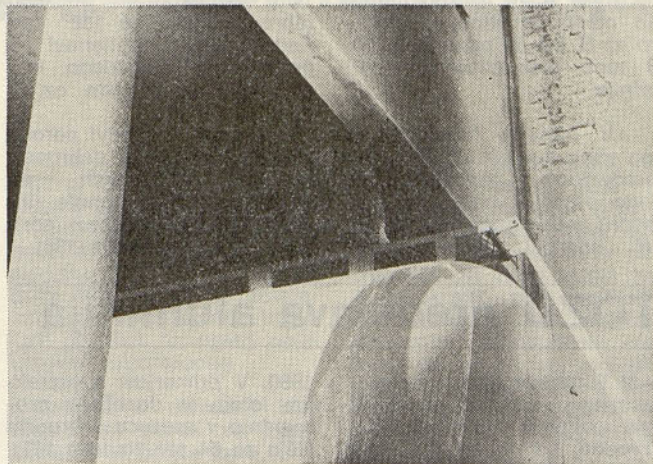
Razlogi za izdajo novega zakona

Razvoj podružbljanja obrambe in varnostne funkcije v naši družbi je prerastel pravno ureditev zakona iz leta 1976.

Zakon ni vsklajen z določili zakona o združenem delu. Prav tako pa resolucije 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ zahtevajo nadaljnje uveljavljanje procesa podružbljanja ljudske obrambe in družbene samozaščite. Na podlagi omenjenih stališč se ustanovljajo oziroma so že ustanovljeni komiteji za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito.

Hiter razvoj struktur s področja ljudske obrambe in družbene samozaščite je privedel do novih spoznanj, ki jih je potrebno vgraditi v nov zakon. Prav tako v prejšnjem zakonu ni bila ustrez-

(Nadaljevanje na 13. str.)

Polnjenje

V razpravi je predlog novega zakona o SLO in DS

(Nadaljevanje z 12. str.)

no urejena pravna ureditev družbene samozasčite in narodne zaščite in jo je potrebno v novem zakonu izpopolniti. Gradnji zaklonišč ki terja velika materialna sredstva je potrebno posvetiti več skrbi in v novem zakonu gradnjo in načrtovanje zaklonišč tudi sistemsko rešiti.

Razvoj teritorialne obrambe narekuje z ozirom na njene možnosti uporabo tudi v drugih razmerah (naravne in druge nesreče).

Obrambno in samozasčitno usposabljanje je doslej urejal zvezni zakon, ni pa bilo ustreznih določil v republiškem zakonu.

Vse navedene predloge oziroma spremembe pa je težko urediti z dopolnilni obstoječemu zakonu, zato je bila tudi težnja za izdelavo zakona.

Predlogi za ureditev splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite v novem zakonu.

Novi zakon bo temeljil na smernicah 8. in 11. kongresa ZK in bo še bolj pospešil proces podružbljanja splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite, ki se naj razvijata kot množični vse-ljudski gibanji. Urejal bo organiziranost družbenopolitičnih skupnosti, krajevnih skupnosti in TOZD na področju ljudske obrambe in družbene samozasčite ter še bolj jasno konkretiziral določbe zveznega zakona.

Na področjih družbene samozasčite, ki so že sedaj urejena (varstvo pred požari, javni red in mir), zakon ne prinaša bistvenih sprememb. Krepi se vloga ZK kot vodilnega nosilca obrambnih priprav v naši družbi in vloga socialističnega delovnega ljudstva kot frontne organizacije.

Predlagane rešitve

Dosedanjemu terminu ljudska obramba se doda beseda splošna, s čimer je dan poudarek množičnosti in pomenu obrambne funkcije.

Splošni ljudski odpor in družbena samozasčita sta kot družbeni funkciji in sestavini naše družbe opredeljena kot množično gibanje,

ki temelji na pravici in dolžnosti vseh ljudi, da branijo svojo svobodo, neodvisnost, položaj delovnega človeka v naši družbi, socialistične vrednote in pridobitve, in so delovni ljudje in občani nosilci obrambe in zaščite.

Natančno bodo opredeljena stanja izrednih razmer, neposredne vojne nevarnosti, vojne, na katere so vezane vse aktivnosti delovnih ljudi, občanov, družbeno političnih skupnosti in drugih družbenih dejavnikov.

V doslej veljavnih predpisih ni bila ustrezno opredeljena vloga ZK, ki je na področju ljudske obrambe odlojučna. S komiteji za SLO in DS ter vodilno vlogo ZK in njeno odgovornostjo za vprašanje varnosti in obrambe, ureja novi zakon to v posebnem poglavju.

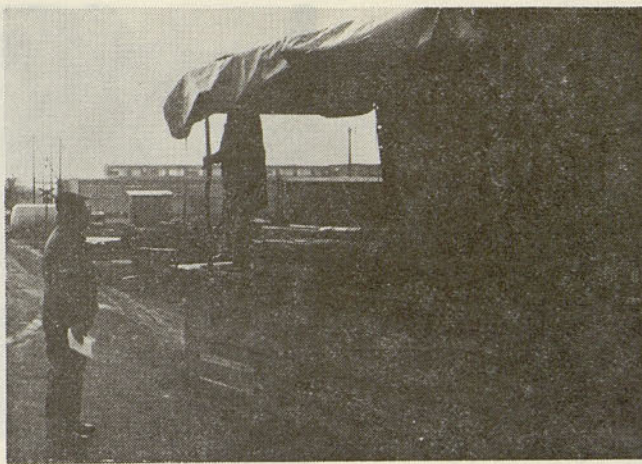
Zakon ureja ustanavljanje in pristojnosti komitejev za SLO in DS na vseh ravneh. Sestavo in imenovanje komiteja predlaga organizacija ZK. Komite imenuje delavski svet v soglasju z občinskim komitejem za SLO in DS.

Komite je za svoje delo odgovoren delavskemu svetu, OÖZK v TOZD, oziroma občinskemu komiteju za SLO in DS.

Novi zakon sestave komitejev ne predpisuje in mora organizacije urediti sestavo komiteja s svojimi akti, vendar v skladu s smernicami pristojnega občinskega komiteja za SLO in DS.

Komite se ustanovi v vseh TOZD in KS, nekaterih enovitih delovnih organizacijah in velikih sistemih (PTT, JŽ, EGS).

Zakon daje možnost ustanovitve komiteja v sestavljenih in drugih organizacijah združenega dela, vendar v skladu z oceno in stališči organizacij ZK in komiteja za SLO in DS v občini. Vendar komite na takem nivoju lahko le vsklajuje, nima pa pravice odločanja za

Pred glavnim skladiščem

tiste zadeve, za katere je odgovorna TOZD. V primeru, da se TOZD med seboj samoupravno dogovorijo, odloča komite na nivoju organizacije združenega dela tudi o drugih zadevah. S tem pa ne preide odgovornost za izvršitev nalog iz TOZD. Komite na takšnem nivoju je za svoje delo odgovoren komitejem v TOZD, občinskemu, pokrajinskemu ali celo republiškem komiteju, kar je odvisno od pomembnosti OZD.

Zakon tudi predvideva, da še naprej lahko delujejo na nivoju OZD ali SOZD odbori za LO in DS, vendar bodo ti odbori le koordinatori med komiteji v TOZD.

Sestavo občinskega komiteja za SLO in DS novi zakon določa, predlagatelj ZK pa lahko predlaga še druge člane.

Novi zakon pušča pravice in dolžnosti delovnih ljudi in občanov nespremenjene, vendar določa, da se posamezne dolžnosti med seboj ne izključujejo.

Zakon bo še jasneje postavil zahtevo po vsklajeva-

nju obrambnih priprav med TOZD in KS in občino.

Pravice in dolžnosti s področja SLO se iz temeljnih organizacij lahko prenesejo na organizacijo združenega dela, le če se delavci samoupravno dogovorijo.

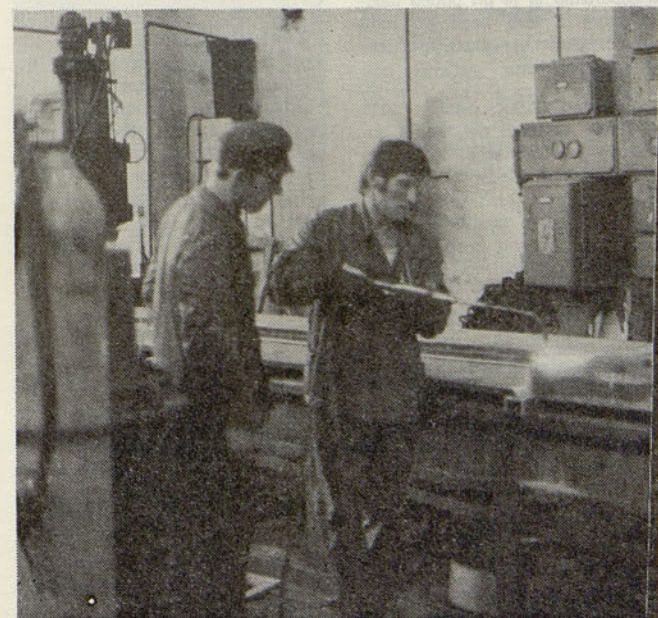
Pristojnost občine ostane enaka kot doslej.

Štabi TO se formirajo na teritorialnem principu. Zakon daje možnost, da se ustanovi štab in enote TO v temeljni organizaciji združenega dela, v kolikor to oceni občinski komite.

Narodna zaščita se lahko aktivira s sklepom komiteja za SLO in DS, v njene akcije, pa se lahko v določenih primerih vključijo oborožene enote TO in enote CZ.

Zakon v posebnem poglavju ureja obveznosti glede načrtovanja graditve in zagotavljanja sredstev za gradnjo zaklonišč.

Na področju financiranja področja LO in DS in častnih sodišč zakon ne prinaša bistvenih sprememb.

Rezanje

Disciplinski ukrepi

1. Fekonja Ivan, mat. št. 4982. TOZD Proizvodnja, dne 7. 9. 1979 izostal z dela — izrečen javni opomin.

2. Janez Sršen, mat. št. 2858. TOZD Glinica, dne 26. 4. 1979 se ni prepričal ali so delavci opravili svoje delo (napačno vpisal podatke v poročilo), izrečen javni opomin.

3. Cafuta Miran, mat. št. 4906. TOZD Proizvodnja aluminija, 6. in 7. 3. 1979 izostal z dela, izrečen javni opomin.

4. Šerot Ivan, mat. št. 1172. TOZD Proizvodnja aluminija, dne 25. 9. 1979 prišel na delo v nočno izmeno ob 22. uri v vinjenem stanju, zaradi tega je tudi odšel domov, izrečen ukrep — javni opomin.

5. Caf Jože, mat. št. 2644 TOZD Proizvodnja aluminija, 6. 4. 1979 odnesel iz DO uporabno kolo za traktorsko prikolico — last TOZD Proizvodnja aluminija, kakor tudi tri črne šivne cevi, jekleno pločvino in neuporabno vlečno ključko za traktorsko prikolico, v zameno pa od doma prinesel neuporabno kolo, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega leta.

6. Princ Janez, mat. št. 2030 TOZD Predelava aluminija, dne 11. 8. 1979 izostal z dela, izrečen ukrep — razporeditev k drugim delom za dobo enega meseca k št. 3111106.

7. Žitnik Franc, mat. št. 4552 TOZD Predelava aluminija, dne 12. 3. 1979 in 11. in 12. 8. 1979 izostal z dela, izrečen ukrep — razporeditev za 3 mesece k delom št. 3111107.

8. Lubaj Milan mat. št. 5054 TOZD Predelava aluminija, dne 29. 7. 1979 ob 19. uri samovoljno zapustil dela oz. naloge in odšel domov — izrečen ukrep razporeditve za en mesec k delom št. 3111107.

9. Lukman Branko mat. št. 5216 TOZD Predelava aluminija, dne 19. 8. 1979 in 13. 10. 1979 ter 19. 10. 1979 neopravičeno izostal z dela, izrečen ukrep — razporeditev za dobo treh mesecev k nalogam št. 3111107.

10. Gajzer Jože mat. št. 1772 TOZD Predelava aluminija, 18. 9. 1979 bil v vinjenem stanju in je zaradi tega odšel domov, izrečen ukrep — razporeditev k delom št. 3111107 za dobo enega meseca.

11. Ivančič Franc mat. št. 3836 TOZD Predelava aluminija, dne 2. 8. 1979 ob 19.15. uri odšel iz DO in pri odhodu z dela ni žigosal kartončka oz. evidence o prisotnosti — izrečen ukrep javni opomin.

12. Popušek Peter, mat. št. 4646 TOZD Proizvodnja aluminija, 3., 7., 15. in 20. 9. 1979 ter 23. 10. 1979 izostal z dela, izrečen ukrep — razporeditev k delom št. 2111105 za dobo enega meseca.

13. Mujkanovič Fahrudin mat. št. 3440, TOZD Proizvodnja aluminija, dne 2., 24. in 28. 7. 1979 izostal z dela — izrečen ukrep razporeditev k delom št. 2111105 za dobo treh mesecev.

14. Lezar Martin mat. št. 4981, TOZD Proizvodnja aluminija, dne 7. in 16. 9. 1979, 5. 10. 1979 izostal z dela, izrečen ukrep — razporeditev na druga dela za dobo treh mesecev k št. 2211105.

(Nadaljevanje na 14. strani)

Nezgode v mesecu februarju 1980

	na delu	na poti	skupaj
TOZD proizvodnja aluminija	5	—	5
TOZD predelava aluminija	2	—	2
TOZD glinica	6	1	7
TOZD vzdrževanje	6	1	7
TOZD promet	1	—	1
DS SS	—	1	1
Skupaj:	20	3	23

VZROKI:

kolo, aluminijasta pločevina, tekočina, kladivo, lomilec skorje, tla, kabelski nož, merilni instrument, cesta, kelly filter, vijak, kanalska rešetka, cevovod, stopnice, avtomobil, vroča talina, peč in razkladalna miza.

TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA

1. Gojko LIČINA, mat. št. 4990 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 1. februarja. Ponesrečenec je sodeloval pri puljenju klinov na peči 222. Na drugi strani peči je njegov sodelavec vrgel kroglo iz anodne mase v luknjo iz predhodno izvlečenega klina, pri tem pa je tekoča masa malo brizgnila naokrog, ter ponesrečenca opekla po obrazu.

2. Ivan HORVAT, mat. št. 4187 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 1. februarja. Pri predstavljanju gumi cevi, katera je pod pritiskom zraka 6 atm za prebijalnike skorje na pečeh, je cev na spoju popustila in je kaneč s kovinskim podaljškom udaril ponesrečenca nad gležnjem leve noge.

3. Stanko MUNDA, mat. št. 5149 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 5. februarja. Pri dvigovanju rešetk na peči 841 je pritisnil levo roko na rob katodne omare in se opeknel (med rokavico in rokavom).

4. Peter RANFL, mat. št. 2775 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 20. februarja. Pri odklanjanju spoja na celici 307 je hotel izvleči grudo mase. Ko je s kleščami vlek grudo (maso) iz peči, se je ta zdrobila, ponesrečenec pa se je pri tem udaril z držajem klešč po obrazu.

5. Franc DOGŠA, mat. št. 4514 iz proizvodnje aluminija, se je poškodoval 22. februarja. Ponesrečenec je nameščal lonček v črpalno cev. Ko je hotel istega pritrčiti s kladivom, se je udaril po kazalcu leve roke s katero je pridrževal lonček.

TOZD PREDELAVA ALUMINIJA

1. Peter BELŠAK, mat. št. 5249 iz predelave aluminija — livarna, se je poškodoval 4. februarja. Pri razbijanju žilindrih strdkov s kladivom je pri zamahu udaril ob jekleni profil, ter si poškodoval mezinico leve roke.

2. Branko LUKMAN, mat. št. 5216 iz predelave aluminija — livarna, se je poškodoval 8. februarja. Pri razkladanju hlebčkov je z drogom izbijal hlebček iz traku. Pri tem je udaril z desno roko ob rob razkladalne mize, ter utrpel lažjo poškodbo podlakti.

TOZD GLINICA

1. Feliks PIŠEK, mat. št. 1753 iz glinice — beli del, se je poškodoval 1. februarja. Pri pregledu nivoja pralne vode v rezervuarju v vparilnici je stopil na cev, kjer mu je spodrsnilo in si zvil nogo v kolenu.

2. Milislav JANKOVIČ, mat. št. 5019 iz tekočega vzdrževanja, se je poškodoval 5. februarja. Ponesrečenec je spodrsnilo na spolzki rešetki na kanalu pri membranskih črpalkah. Pri tem je padel, ter se udaril na desno stran prsnega koša.

3. Anton NAHBERGER, mat. št. 1823 iz glinice — rdeči del, se je poškodoval 6. februarja. Ponesrečenec se je peljal s svojim osebnim avtomobilom v službo. Na Zgornji Hajdini je nasproti vozeči tovornjak preveč zvil v levo vsled česar je prišlo do trčenja. Ponesrečenec je odpeljan v bolnico.

4. Jakob ŽIVIČ, mat. št. 3815 iz glinice — beli del, se je poškodoval 12. februarja. Pri hoji po stopnicah v beli filtrirnici mu je spodrsnilo in je pri padcu močno udaril z levo nogo po robu stopnic. Utrpel je zlom leve noge nad gležnjem.

5. Janez BEZJAK, mat. št. 2217 iz glinice — rdeči del, se je poškodoval 16. februarja. Pri čiščenju notranjosti Kelly filtra št. 3 s pnevmatskim kladivom mu je nastavek kladiva spodrsnil, ter si je pri tem stisnil mezinico leve roke med kladivom in steno filtra.

6. Milan KRAJNČIČ, mat. št. 5266 iz glinice — rdeči del, se je poškodoval 20. februarja. Pri pranju Kelly filtra št. 8, mu je spodrsnilo. Pri padcu se je skušal prijeti za okvir mreže za filter, ter si pri tem odrgnil podlaht desne roke, obenem pa je še dobil na odrgnini lužnate opekline.

7. Roman KOVAČIČ, mat. št. 5327 iz tekočega vzdrževanja, se je poškodoval 22. februarja. Ponesrečenec je zamenjeval ventilkice na zračnem vođu v drobil-

Kurenti

nici. Na enem mestu je bil namesto ventila zabiti vijak v cev. Ko je hotel vijak izvleči, mu ga je pritisk zraka v cevi vrgel v čelo. Utrpel je manjšo vreznino. Vzrok: neprimeren način dela.

TOZD VZDRŽEVANJE

1. Milorad ROSIČ, mat. št. 3991 iz vzdrževanja — avtomatika, se je poškodoval 7. februarja. Ponesrečenec je popravil merilni instrument za merjenje pretoka pare. Med nastavljanjem plavača nivoja, mu je brizgnilo živo srebro v levo oko. Ponesrečenec je iskal zdravniško pomoč v obratni ambulanti.

2. Matilda MEZNARIČ, mat. št. 4224 iz vzdrževanja, se je poškodovala 11. februarja. Ponesrečenec je pri vodenju zapisnika, nenadoma postalo slabo, vsled česar je padla. Poškodovala si je glavo in je bila odpeljana v bolnico Ptuj.

3. Janez LUBEJ, mat. št. 830 iz elektro vzdrževanja, se je poškodoval 15. februarja. Pri snemanju izolacije s kabla si je s kabelskim nožem vrezal palec leve roke.

4. Željko KESAR, mat. št. 5270 iz strojnega vzdrževanja, se je poškodoval 20. februarja. Pri izbijanju sornika iz kolesa vozička za prevoz aluminija, se mu je voziček zazibal. Pri tem mu je kladivo spodletelo z nastavka in se je udaril po levi roki (nad prsti).

5. Alojz MAJČEN, mat. št. 4221 iz strojnega vzdrževanja, se je poškodoval 22. februarja. Ponesrečenec je v pritličju vparilnice, privezoval cevi katere so dvigovali z žerjavom. V tem času so delavci »Hidromontaže« pričeli demontirati rezervoar v prvem nadstropju. Ker je v rezervoarju bil lug, je ta ob razstavitvi priborov brizgnil in polil ponesrečenca, ki je stal v pritličju pod montažno odprtino. Utrpel je opekline po obrazu, vratu, rokah in pri snemanju očal mu je malo kanilo tudi v oči. Iskal je pomoč v obratni ambulanti.

6. Štefan KOPŠE, mat. št. 3585 iz strojnega vzdrževanja, se je poškodoval 23. februarja. Na poti v službo od Janškega vrha se je na neravni cesti (cesta v gradnji) spotaknil ter padel. Pri padcu je z glavo udaril ob kamen, ter si poškodoval glavo nad desnimi očesom. Dohitel ga je delavec AVGUŠTIN iz TOZD glini-

ca, ter ga odpeljal v obratno ambulanto.

7. Gabrijel SENJOR, mat. št. 1673 iz strojnega vzdrževanja, se je poškodoval 25. februarja. Pri montiranju kolesa na lomilec skorje mu je kolo spodrsnilo z nastavka, ter mu pri tem stisnilo kazalec leve roke ob pogonsko jermenico.

Vzrok: neprimeren način dela.

TOZD PROMET

1. Anton GOLOB, mat. št. 2305 TOZD Promet — transportna skupina, se je poškodoval 20. februarja. Pri razkladanju odpadne aluminijaste pločevine je ponesrečenemu ta padla na desno roko. Ponesrečenec si je poškodoval nartni del desne roke, ter je iskal zdravniško pomoč.

DS SKUPNIH SLUŽB

1. Jože VEK, mat. št. 1613 iz splošnega sektorja, se je poškodoval 12. februarja. Pri vožnji s kolesom po strmini pri Strmcu, mu ni prišla zadnja zavora, zato je zavril na prvo kolo in pri tem padel po cestišču. Pri padcu je padel v nezavest in je z rešilnim avtom odpeljan v ptujsko bolnico. Pri padcu si je poškodoval glavo (odrgnino na čelu, pod levim očesom, na bradi).

Majda Lampret

REZULTATI SLALOMA — DEČKI 5—8 razred

1. mesto Strel Zoran 6a 16,4 s.
2. mesto Rajher Gorazd 6a 17,7 s.
3. mesto Šprajh Robert 5a 17,7 s.

SLALOM — DEČKI 7—8 razred

1. mesto Dušan Majcenovič 8b 15,8 s.
2. mesto Miran Perič 8b 16,6 s.
3. mesto Borut Loboda 7c 16,7 s.

SLALOM — DEKLICE 5—6 razred

1. mesto Maša Gorše 5b 21,9 s.
2. mesto Simona Intihar 6a 22,6 s.
3. mesto Mateja Grbavac 5a 22,5 s.

SLALOM — DEKLICE 7—8 razred

1. mesto Katica Topolovec 7a 18,4 s.
2. mesto Tatjana Intihar 7c 24,9 s.
3. mesto Marjetka Pavličič 7c 26,1 s.

SANKANJE — DEČKI

1. mesto Andrej Sombolec 5b 19,2 s.
2. mesto Bojan Topal 7c 21,4 s.
3. mesto Dušan Majcenovič 8b 21,4 s.

SANKANJE — DEKLICE

1. mesto Rosanda Knežević 7c 20,9 s.
2. mesto Sonja Repec 5b 21,5 s.
3. mesto Milena Petek 5b 22,0 s.

Učenci petih razredov osnovne šole v Kidričevem so bili v šoli v naravi na Boču, kjer so preživeli teden dni. Tudi oni so se pomerili med sabo.

Rezultati — deklice

1. mesto Maša Gorše
2. mesto Mateja Grbavac
3. mesto Sonja Hameršak

Rezultati — dečki

1. mesto Igor Bezjak
2. mesto Zoran Zemljarič
3. mesto Leon Pišek

Daniilo Klajnšek

Disciplinski ukrepi

(Nadaljevanje s 13. strani)

15. Markolin Josip mat. št. 5234, TOZD Proizvodnja aluminija, 21., 25., 26., 27., 28., 29. 9. 1979 in 1., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. 10. 1979 izostal z dela, izrečen ukrep prenehanje delovnega razmerja v TOZD Proizvodnja aluminija.

16. Drevenšek Martin, mat. št. 5176, TOZD Proizvodnja aluminija, 1., 2., 16., 17. sept. 1979, 11. 10., 12. 10., 13. 10., 19. 10., 22., 23., 24. in 31. 10. 1979 izostal z dela — izrečen ukrep prenehanje delovnega razmerja v TOZD Proizvodnja aluminija.

17. Dorič Jurij, mat. št. 3970, TOZD Proizvodnja aluminija, od 27. 12. 1979 ne prihaja več na delo, izrečen ukrep — prenehanje delovnega razmerja v TOZD Proizvodnja aluminija, in sicer s 27. 12. 1980.

Za tajništvo disciplinske komisije

Š. A.

Raznoterosti velike Zveze sovjetskih social. republik

(12)

S STARIM AVTOBUSOM NA OGLED STARIN

Zjutraj smo posedli v stari avtobus, ki nam je bil dodeljen za vožnjo po mestu. Bilo je prvič v mojem življenju, da sem se vozil z avtobusom, katerega ne bom nikoli pozabil, Zahreščalo je, zacvililo, zatulilo..., vsakič, ko je nespreten šofer menjaval brzine. Ko se mu je posrečilo »izbrskati« potrebno brzino, smo si vsi potniki oddahnili. Pa kaj, brzine je bilo potrebno menjavati neprestano in je bilo tako slišati eno samo hreščanje in pravo oazo miru smo doživeli, ko so nas odložili pri prvi starini.

Ime Buhara pomeni samostan in že tri tisoč let cveti tukaj kulturni utrip. Stara buharska poslopja so pod zaščito Organizacije združenih narodov.

Najprej smo si ogledali nekdanjo rezidenco buharskega emirja — zimski dvorec v katerem je muzej.

V MUZEJSKI ZBIRKI SO PREDMETI ALEKSANDRA MAKEDONSKEGA

V preprosto urejeni muzejski zbirki so predmeti Aleksandra Makedonskega, glinena posoda, ki je zelo podobna našim lončarskim izdelkom in potem je tukaj mnogo predmetov, ki spominjajo na najtemnejše dni človeške zgodovine — na suženjstvo. Suženjstvo je cvetelo tukaj izredno dolgo. Prenehalo je proti koncu druge polovice prejšnjega stoletja, ko je carska Rusija pritegnila pod svojo streho te kraje.

Mnogoženstvo je v Buhari cvetelo vse do prihoda Sovjetov. Sovjetska oblast ga je ukinila z zakonom. Na mračno preteklost, polno obupa in ponižanja človeka, so nas opozorili veliki zakrivljeni noži. Z njimi so rezali vratove obsojencem. Ob tem krvavem opravilu, se je zbrala na trgu množica radovednežev in onih, ki so morali priti, da bi z lastnimi očmi videli, kaj jih lahko doleti, če ne bodo pokorni poslušalci emirjevih zapovedi, te pa so bile mnogokrat ponižajoče.

Emirjevo rezidenco obnavljajo. Lenobno so zidarji popravljali od vetra, sonca,

dežja in časa načeto zidovje. In videl sem delavca, ki je z golimi rokami mešal malto. Roke so gnetle apno, cement in pesek, kot bi mesile kruh.

Pred muzejem smo se srečali z Moskovčani. Z Rusi, s katerimi smo se sprijateljili prejšnji večer. Veselo smo se pozdravili in odstopili so nas in bili smo jim poglavitna tarča za fotografiranje. Tokrat smo bili deležni več pozornosti mi, kot stara emirjeva rezidenca v ozadju. »Za spomin...«, so nam rekli moskovski kolegi potem, ko so prenehali »škljocati.«

Odpeljali smo se k medresam Miri Arab in Ulukbeg. Pred njima je velik kamnit bazen. Na stopnicah, ki vodijo navzdol proti vodi, so si nekoč prali noge muslimanski verniki. Bazen je bil zaradi tega prenašalec nalezljivih bolezni.

Cvrli smo se na prepekačočem soncu, ki se je bohotalo na sinjem nebu. Na soncu, ki izžema življenjske sokove, ki prehitro stara in ki jemlje vlago rastlinam, po drugi strani pa je to spet sonce zdravega življenja. In vseeno je tukaj moče dovolj. Podzemlje je polno naravnih vodnih jezer in od tam črpajo vodo za vse potrebe, celo vodomete, ki krasijo parke.

MAVZOLEJ DINASTIJE SAMANIDOV

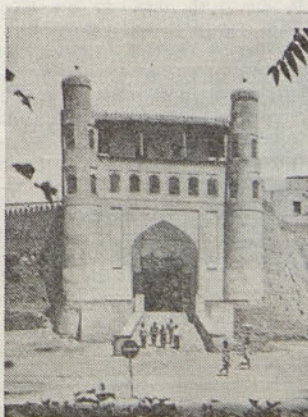
Avtobus je z nami odškrtal in odcvilil do mavzoleja dinastije Samanidov. Ustavili smo se pred enkratnim poslopjem, zgrajenim iz opeke, ki so jo umesili z jajci, mlekom in ilovico. Od nekje so prihajali zvoki otožne in razvlečene orientalske glasbe in mnogi smo si potešili žejo pri majhnem vodometu. »Kar bo pa bo,« smo si dejali tisti, ki nas še ni pričelo zvijati po želodcu. Tisti pa, ki so že nosili s seboj to breme, so nas gledali blelih obrazov in se držali za trebuh. Eni so stokali zaradi črevesnih motenj, drugi zaradi pasje vročine, tretji pa smo si pridno beležili, kar smo videli in kar so nam povedali naši trije »večni spremljevalci«, ki se jim je reklo vodiči. Škoda, da takrat ni bilo med nami 70-letne Ljubljankanke Štrek-

Uzbeško deklet

Buharski stolp iz 12. stoletja

Ogledali smo si rezidenco nekdanjega buharskega emirja

love. Ta je bila sicer zdrava, samo izgubili smo jo tam pri bazenu z nekdanjim virom okužbe.

Mavzolej mogočnih Samanidov je peščene barve, kot vse ostale stare stavbe v Buhari. Zaradi izredno lepo kombiniranih 18 gradbenih okrasnih elementov, dobi grobnica v različnih dnev-

nih časovnih obdobjih tri barvne nijanse. To je bilo za nekdanje graditelje — umetnike pomembno, ker še takrat tukaj niso poznali barv. Mavzolej naj bi bil zgrajen v času od 9. do 11. stoletja.

Da nismo gledali le mavzolejev, so pripomogle mlade črnolase lepotic. Znašle so se poleg nas in pozabili smo na mrtve, ki počivajo v stari grobnici in smo se spustili v pogovor z mladostjo, ki je žarela v vsej azijski lepoti. Nežne dekliške glave so krasile številne tanke in dolge črne kite. Povedale so nam, da si spletajo po pol metra dolge drobne kite številna uzbeška dekleta Kar po štirideset takih kitic krasijo njihove prikupne glave in spletejo jih v borih dvajset minutah.

Stojimo pred mavzolejem, ki se imenuje Čašma Ajub. Zidan je v treh časovnih obdobjih in spet v drugačnem stilu. Nekoliko naprej so ostanki nekoč obsežnega buharskega obzidja.

Z avtobusom odškripljemo naprej po mestu, ki je v popolnosti ohranilo stari orientalski videz. Ustavimo se na mogočnem trgu, ki ga obdajajo medrese, džamije... in dvignemo pogled po visokem minaretu smrti. Ta največji stolp v Buhari in daleč naokoli po islamskem svetu, je okrašen in zazidan iz 14 dekorativnih pasov. Na vrhu tega kolosa iz 12. stoletja so našli napisano ime arhitekta in od tam so klicali »mujezini« muslimanske vernike k molitvi, po klicanju pa so se počasi podali spet po 105 stopnicah navzdol. Te sveče pa niso bile deležne nekoč ženske — obsojenke. Ko so jih prignali na vrh stolpa, so jih vrgli v smrt — 47 metrov globoko.

»Ta medresa je bila pozidana v 16. stoletju in še danes deluje...« pove eden izmed vodičev in ogledujemo si semenišče v katerem je sedemdeset študentov, ki študirajo sedem let za muslimanske duhovnike. V arabsčini proučujejo zgodovino in svete predmete in dobivajo celo štipendije od države in od posebne muslimanske ustanove, ki razrešuje grotne tegobe tukajšnjih muslimanov. Od tod tudi denar za popravilo in redno vzdrževanje verskih ustanov, ki še vedno služijo svojemu namenu. Za obno-

vo kulturnih spomenikov, ki ne služijo več verskim potrebam, daje denar Sovjetska zveza.

ŠTORKLJE NA NAJVEČJI DŽAMIJI SREDNJE AZIJE

Odsev nekdanje buharske mogočnosti je vse naokoli. Pred nami stoji džamija Kallel — največja je v srednji Aziji. Krasijo jo 128 stebrov in 288 kupol. Poslopja, zgrajena v 14. stoletju, obnavljajo. Nekoč je prihajalo semkaj na desetisoče vernikov.

In zgoraj na džamiji Kallel, na Stolpu smrti in drugod sem ugledal velika gnezda — domovanja štokelj. Nam dobro znane ptice selivke priletijo sem na začetku poletja, ob hudi vročini pa odletijo drugam. Ob mojem obisku Buhare, so že pobegnile pred vročino.

Hodimo po bazarju Toki Zargarin. Domačini — starci s sivimi bradami in turbani na glavah — trgujejo. Tu pečejo pecivo in neke vrste kruha v malih okroglih pečeh na prostem, malo naprej prodaja bradati možakar pivo. Toči ga iz velike cisterne, ki je zmontirana na vozu. Žejen sem. S kolegom si naročiva čaši piva. Plačava in prodajalcu pustiva drobiž. Poln hvaležnosti se je zahvaljeval in nama natočil zvrhani čaši. Pričneva piti. Dan je vroč in toplo je pivo in po vrhu je za naše pojme neokusno. Gledam točaja, cisterno, ulico v kateri mrgoli pisano oblečenih Uzbekov z mongolskimi potezami na obrazih in spomnim se na želodec, ki ni navajen take pijske. In prodajalec piva vidi moj nemir ter pokaže na vrh ovalne cisterne češ: »Pivo je dobro, saj je originalno zapečateno.« Res je bil pokrov na vrhu zaklenjen z veliko zarjavelo obesjenko. Začelo se je. Sprva počasi, a vedno bolj vztrajno se je pretakalo po črevesju.

»Zdaj pa imava«, sva si pozneje dejala s kolegom, s katerim sva se prej delala junaka in sva do kraja popila čaši piva, čeprav sva med pitjem izključila vse najine občutke za dober okus.

(Dalje prihodnjič)

Pridobiti mlade v vrste strelske družine Kidričevo

Strelska družina Kidričevo, je imela svojo redno letno volilno konferenco, dne 13. 2. 1980 in je proslavila tudi 30-letnico obstoja društva. V poročilu predsednika SD Kidričevo, tov. Franca LONČARIČA, je bila nakazana vrsta pomembnih dogodkov, v panogi strelstva. Uspehe, ki jih je imela SD Kidričevo, saj je ena izmed boljših društev v občini, po pregledu rezultatov, je podal tov. Konrad KRAMBERGER, eden izmed najbolj aktivnih v SD, ki vestno vodi mlade in stare strelce, k uspehom,

z dobro voljo, če ravno ima tudi vrsto težav, ker nima prave podpore od ostalih društev. V nadaljni razpravi je bilo največ govora o povezanosti ter sodelovanju z OŠ Kidričevo ter mladimi, posebno pa SZDL, ki se tudi drži v ozadju, ker ne najdejo skupnega interesa in koordinacije, med društvi. Temu je vzrok financiranje teh društev od TKS posebno, ko je bilo v razpravi ugotovljeno, da se nekatera društva zanemarija. Financira se namreč največ namizni tenis, košarka, rokomet, nogomet in še nekatere. Predvsem je problematično financiranje TVD Partizana v Kidričevem.

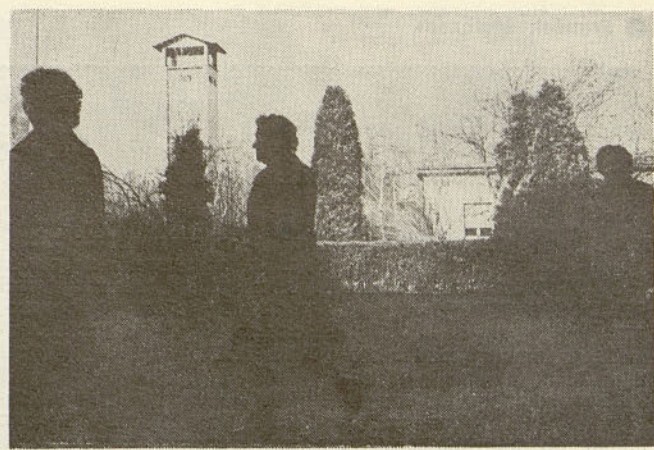
V občini Ptuj imamo organiziranih 1500 strelcev po množičnosti jih je toliko kot je članov ostalih društev, pomoč pa dobivajo minimalno, o tem so razpravljali vsi navzoči predstavniki iz Ptuja in predstavniki društev iz Kidričevega, ter predstavnik sindikata TGA Kidričevo. V tej smeri je bil povdarek, da ne morejo verjeti takšnim trditvam, saj TGA Kidričevo prispeva precej teh sredstev TKS Ptuj, ao-plnomaejire rdgo rdgov. Vsi navzoči so bili enotnega mnenja, da se je potrebno zavedati, da se mora objekte zunanjih društev vzdrževati in tudi dajati sredstev tja kjer so društva res aktivna in imajo svoj plan dela. Strelske družine pa še

posebej, saj imajo le-te eno pomembnejših vlog v SLO, NZ ter DSZ na vsem področju občine in je treba stalno pridobivati mlade v vrste te dejavnosti. Razprava je obenem tekla tudi o povezavi in vključitvi v SD Kidričevo, ZB, ZRO, posebno pa moramo pritegniti mladino, ker ne moremo stalno trditi, da ni aktivna, ko pa vemo, da se je ob času NNNP množično angažirala ter tudi ob zadnjih situacijah je bila polno angažirana. Vso pozornost moramo posvetiti ženski ekipi, ki je dala tudi svoj doprinos v SD Kidričevo, kot SD »JOŽETA LACKA«. Razprava je tekla v tej smeri krtično, obenem pa tudi samokritično. Lahko trdim da je bila zelo realna in upravičena, v smeri sodelovanja in koordiniranja. Po zelo obširni razpravi, ki je bila tokrat izredna, ker je bilo mnogo navzočih predstavnikov društev in DPO del. org. TGA Kidričevo, član Občinske strelske zveze Ptuj in še drugi, kot tudi komandir PM Kidričevo tov. VEINHANDL, ki je predvsem povdaril, naj bo v bodoče več povezanosti med delavci PM, ki se bodo tudi vključili po možnosti, ker imajo oni že po službeni dolžnosti dela dovolj, kljub temu pa obljublajo polno angažiranost v SD Kidričevo, ker se menda do sedaj niso v toliki meri vključevali tudi ZRO in ZB.

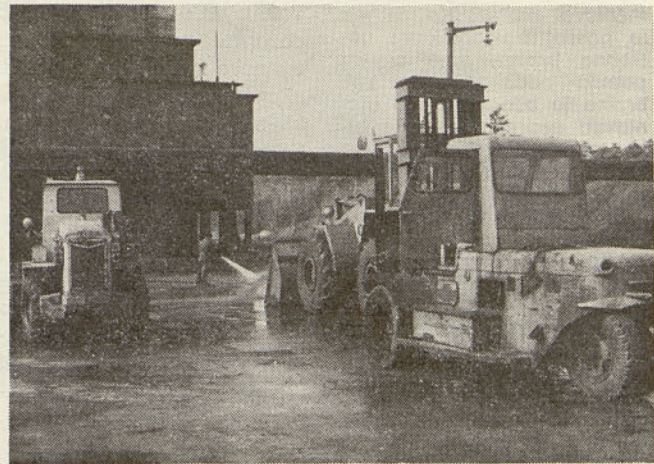
Vsi navzoči so želeli SD Kidričevo ob 30-letnici obstoja še mnogo uspehov, da ostane SD Kidričevo, še naprej na takšnem nivoju, kot do sedaj. Med povabljenimi je bil tudi tov. Anton KOKOL, eden izmed prvih ustanoviteljev SD Kidričevo, ki je imela svoje strelišče v gramozni jami pred 30 leti v Strnišču. S tem je bila zaključena razprava let. konference. V IO SD Kidričevo so bili izvoljeni: Tov. HOJNIK, kot predsednik, orožar KRAMBERGER, tehnični PŠAJD tajnik PŠAJD, Albin, blagajnik VERBANČIČ M., MAHER Konrad PM ter LAMOT Jurij, pom. tehničnega.

Na koncu je pred. podal diplome najaktivnejšim članom za dosežene uspehe na občinskem tekmovanju ter na meddružinskih tekmovanjih in to: Igorju Primožiču na MK puški, Luna Pšajd ZP, A. Lamot na ZP, Frčecu na ZP, Ivanu Kosiju na ZP, Marjani Kramberger na ZP in Gorazdu Maloiču na ZP. V nekaj besedah lahko strnemo misel, da jim želimo še mnogo uspehov in najboljših rezultatov v SD Kidričevo.

KONRAD Zorec

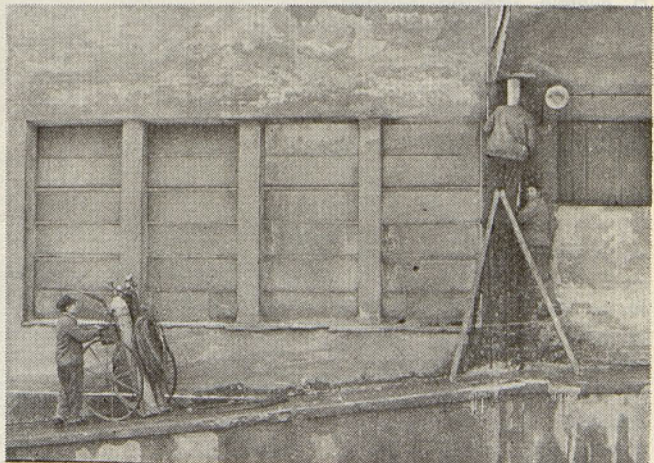
Na delo

Čiščenje

Pred pleskarsko delavnico

Popravilo

Naši petdesetletniki

V mesecu marcu so se srečali z Abrahamom naslednji naši delavci:

Iz tozda Tovarna glinice Franc Horvat, Franc Intihar, Ivan Ivančič in Jožef Plajšek.

Iz tozda Proizvodnja aluminija Miroslav Ciglar.

Iz tozda Vzdrževanje Gabriel Senjor in iz tozda Promet Jožef Berger in Jože Slana.

Vsem našim petdesetletnikom iskreno čestitamo in želimo še veliko uspehov pri delu in osebno srečo.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage žene in mame

Jožefe Gregorec

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali vence, nam izrazili sožalje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala sodelavcem iz elektrovzdrževanja, predelave aluminija in marketinga.

Žalujoci: mož Ivan, sin Lojzek in Vlado z družinama

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo kolektivu TGA KIDRIČEVO za vso denarno in moralno pomoč ob smrti našega dragega

Ludvika Repca

iz Hajdoš 82

Topla hvala godbi in sodelavcem za spremstvo na njegovi zadnji poti. Prav posebna hvala tovarišu Kuriliču, delavcem TOZD Promet in OOS Promet za vnce in globoko sočustvovanje.

žena in hčerki z družinami

aluminij

Izdaja delavski svet Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo — Uredniški odbor sestavljajo: Viktor Markovlj — predsednik, Vera Pekar — odgovorna urednica, Srdan Moharič, Djordje Panzalović, Viktorija Petauer, Stane Medik — Fotografije: Stojan Kerbler, dipl. ing. — Tehnični urednik Franček Štefanec — Tisk: ZGEP »Pomurski tisk«, TOZD tiskarna, Murska Sobota — Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno — Rokopisov in slik ne vračamo. Naklada 2.700 izvodov. Oproščeno temeljnega prometnega davka po mnenju Sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1975.